

TENALJI VON FERSEN
VÄRIANALYYSI
1/1996 / IDA LINDSTRÖM

YLEISTÄ VÄRIANALYYSISTÄ

1

107

LEIPOMO

2

104

PUMPPUHUONE

3

110

MYYLY/MUUNTAMO

4

204

JUHLASALI

5

205

YLÄTASANNE

6

207

LEIPOMON
YLÄPUOLI

7

208

PORRASKUILI

8

209

"
PÄÄTY

9

ULLAKKO

10

IKKUNAT

MARJUKKA
DAHL -96

ESSELTE

A 310/4K 1-10

6 416275 922314

VÄRITUTKIMUKSESTA

Tässä analyysissä tutkittujen Telalji von Fersenin kohteiden (104, 107, 110, 204, 205, 207, 208, 209 sekä ullakko) maalikerrokset voidaan ajoittaa valmistumisvuodesta 1773/75 aina vuoteen 1964 saakka. Vuonna 1964 seurasi Tenalji von Fersenin historiassa muutamia, varsinkin värianalyysin kannalta varsin tuhoisia tapahtumia. Rakennus siirtyi tällöin Muinaistieteellisen toimikunnan haltuun. Toimikunnan tarkoituksena oli muuttaa rakennus omiksi toimitiloikseen ja tällöin muutostöiden yhteydessä poistettiin useasta huoneesta lähes kaikki vanhat maali- ja rappauskerrokset. Näin on tapahtunut varsinkin juhlasalissa (204) sekä leipomon yläpuolella sijaitsevassa tilassa (207). Lisäksi poistettiin venäläisaikaisia väliseiniä, lattiarakenteita sekä lämmitysuuneja (204).

Samana vuonna syttyi Valmet Oy:n sähköpajan pukuhuoneessa (209) tulipalo, joka levisi aina ullakolle saakka, aiheuttaen paitsi kattorakenteille, myöskin seinäpinnoille vaurioita.

Vuodesta 1964 lähtien on rakennus harvoja järjestettyjä tilaisuuksia lukuunottamatta ollut kylmillään ja käyttämättömänä. Runsaasti erilaisia suoloja sisältävien seinäpintojen kostuminen ja kuivuminen ovat aiheuttaneet tiilien rapautumista niin, että laasti- ja maalikerroksia on pudonnut lisää pois.

Näytteenoton kannalta parhaiten maalikerroksia on säilynyt leipomossa (107), jonka epätasaiseen seinään oli "unohtunut" tiilien koloihin paksu kerros rappaista ja maalikerroksia. Tämä mahdollisti varsin tarkan värianalyysin sekä näytteiden irtiottamisen. Leipomon seinistä onkin eroteltu peräti 41 maalikerrosta. Niitä voi olla vieläkin enemmän, sillä ns. "Ruotsalaisella seoksella" maalatut öljymaalikerrokset ovat äärimmäisen ohuita ja mahdottomia erotella toisistaan terävimmällä läikään veitsellä. Mikroskoopin alla stratigrafista näytettä tarkasteltuna em. Ruotsalaisella seoksella maalattuja maalikerroksia voitiinkin laskea enemmän. Värianalyysin kannalta tällä ei ole kuitenkaan merkitystä, sillä värisävyissä ei ole olennaisia eroja.

Muiden tutkittujen kohteiden värimaailma noudattelee varsin pitkällä leipomon värimaailmaa. Varsin selkeästi voidaan erottaa ruotsalaisen kauden (kustavilainen) vaaleiden sävyjen vaihtuminen venäläisen kauden kimröökinharmaisiin ja punamullanpunaisiin sävyihin.

PIGMENTIT JA MAALISEOKSET

Yleistä

Suomenlinnassa on 1700- sekä 1800-luvuilla käytetty mm. seuraavanlaisia pigmenttejä:

Valkoiset värit:

- KRUTIK (ns. Silberglit eli lyijyvalkoinen)
jota valmistettu ns. "hollantilaisella tavalla"

Mustat värit:

- HOLLANTILAINEN NOKI (kimrööki eli nokimusta)

Keltaiset värit:

- KROGELM (nykyisin krominkeltainen)
- Keltamulta (okra)
- UMBRA
- SIENA

Vihreät värit:

- BRAUNSVEDTSKIN VIHREÄ (mahd. sama kuin Schweinfurttinvihreä, vastanee nykyistä malakiittia)
- SIBIRKA (vaskenruoste)
- VIHTRILLI

Punaiset värit:

- LYIJYPUNA
- PUNAMULTA
- TSERLJAD (nyk. englannin- tai italianpunainen)

Suomenlinnassa käytetyistä maaleista:

Sisäseinät maalattiin joko pigmentoidulla kalkkimaalilla tai liimapitoisella (vuotaliimaa) kalkkimaalilla.

Esim. akti 14479, s. 324, pykälä 58a, 1840-luku:

6 1/2 kuutiosyltä	valkoista kalkkia
2 puutaa 22 naulaa	hollantilaista nokea
21 puutaa 10 1/2 naulaa	vuotaliimaa

Tenalji von Fersenissä käytetyistä maaliseoksista:

v. 1842

"Seiniä valkaistiin kalkkiliimalla 7, seiniä valkaistiin kalkkiliimalla yhteen kertaan 47 1/2, kahteen kertaan 112 1/2, kattoja ilman liimaa yhteen kertaan 112, paneeleita kimröökillä 68 neliösyltä".

(akti 14394/3, s. 103)

v. 1847

"Tenalji von Fersenissä, bast. Seth ja Hjärne sekä Polheimin rakennuksessa vanhat tiilet uusittava 55 sazemin alalta; saumat saumattava sementillä sekä maalattava jauhetulla tiilellä, johon on sekoitettu punamultaa".

v:lle 1847 suunnitellut peruskorjaukset

"Uusittava 3 ikkunakehystä, 6 kesäpuitetta, 6 talvipuitetta, 2 yksinkertaista tavallista ovea, 7 ikkunalautaa, sekä korjattava lattiaa 4 neliösazemin alalta. Kaikkien huoneiden ja eteisten katot on valkaistava kalkilla, jossa ei ole liimaa ja seinät kalkilla, jossa on liimaa, erottaen paneelit luonnon värillä pirskotaen. Uusitut ja korjatut ovien ja ikkunoiden osat on maalattava keltaisella öljymaalilla".

(akti 14554, sivut 2 ja 7)

v. 1856-57

"Kurttiini Hamiltonissa, Tenalji von Fersenissä, bastioni Ekebladissa, rak. N111, 117 korjattiin ikkunapuitteita ja ovilevyjä pielipuineen ja maalattiin öljyvärimullalla".

(Venäläiset sotilasasiakirjat, akti 14940, lehti 139)

Suoritetut kemialliset analyysit

- ** Ylätasanteen (205) yläosan vaaleansinisille maalikerroksille suoritettu yksinkertainen kemiallinen analyysi suola- ja rikkihappojen avulla, jolloin kalkille tyypilliset kiteet voitiin selvästi havaita mikroskoopilla tutkittaessa.

15/1/96/12

Reflektometrianalyysi

Reflektometrianalyysissä mitataan reflektiot eli valon (aallonpituuksien) heijastukset eri aineista (tässä pigmenteistä). Kullekin värille muodostuu oma, sille tyypillinen käyrä. Vantaan käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksella analysoitiin Suomenlinnasta, Kruunulinna Ehrensvärdistä eli Suomen linnan Hoitokunnan nykyisistä toimistotiloista (C40, huone 102) löytynyttä tummanruskeata pigmenttiä, jonka oletettiin olevan venäläisten käyttämää punamultaa. Pigmentistä valmistettiin akvarelli, josta suoritettiin reflektometrianalyysi. Samoin suoritettiin kohteiden 107 sekä 205:n alkuperäisille punaisille pigmenttikerroksille reflektometrianalyysi. Saatuja käyriä verrattiin toisiinsa ja todettiin niiden olevan yhtenevät. Kruunulinnasta löydetyn pigmentin värisävy oli pigmentin sisältämän raudan ruostumisesta johtuen muuttunut ruskeaksi. Värisävyyn muutos ei vaikuttanut analyysin lopputulokseen. Punamultapigmenttitynnäriä säilytetään varastoituna Suomenlinnassa, Museoviraston esine- ja fragmenttivarastossa luettelonumerolla S827.

Analyysin perusteella voidaan päätellä, että kohteiden 107 ja 205 "öljymäiset" punaiset maalikerrokset on maalattu analysoidulla punamultapigmentillä ja että siitä on mitä todennäköisemmin valmistettu ns. "Ruotsalaisen seos". Samalla seoksella maalattuja kerroksia löytyy myöskin juhlasalista.

Vantaan käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksella suoritettiin myös reflektometrianalyysit (tähän analyysiin) gouache-tempera -väreillä sekoitetuille värimalleille. Voitiin havaita, että käyrät olivat varsin poikkeavat, tähän vaikuttavat mm. erilaiset pigmentit, sideaineet sekä valaistus (sähkövalo). Lisäksi värimallit on maalattu näytteitä hieman vaaleammiksi, koska maalit lienevät tummuneet vuosien kuluessa.

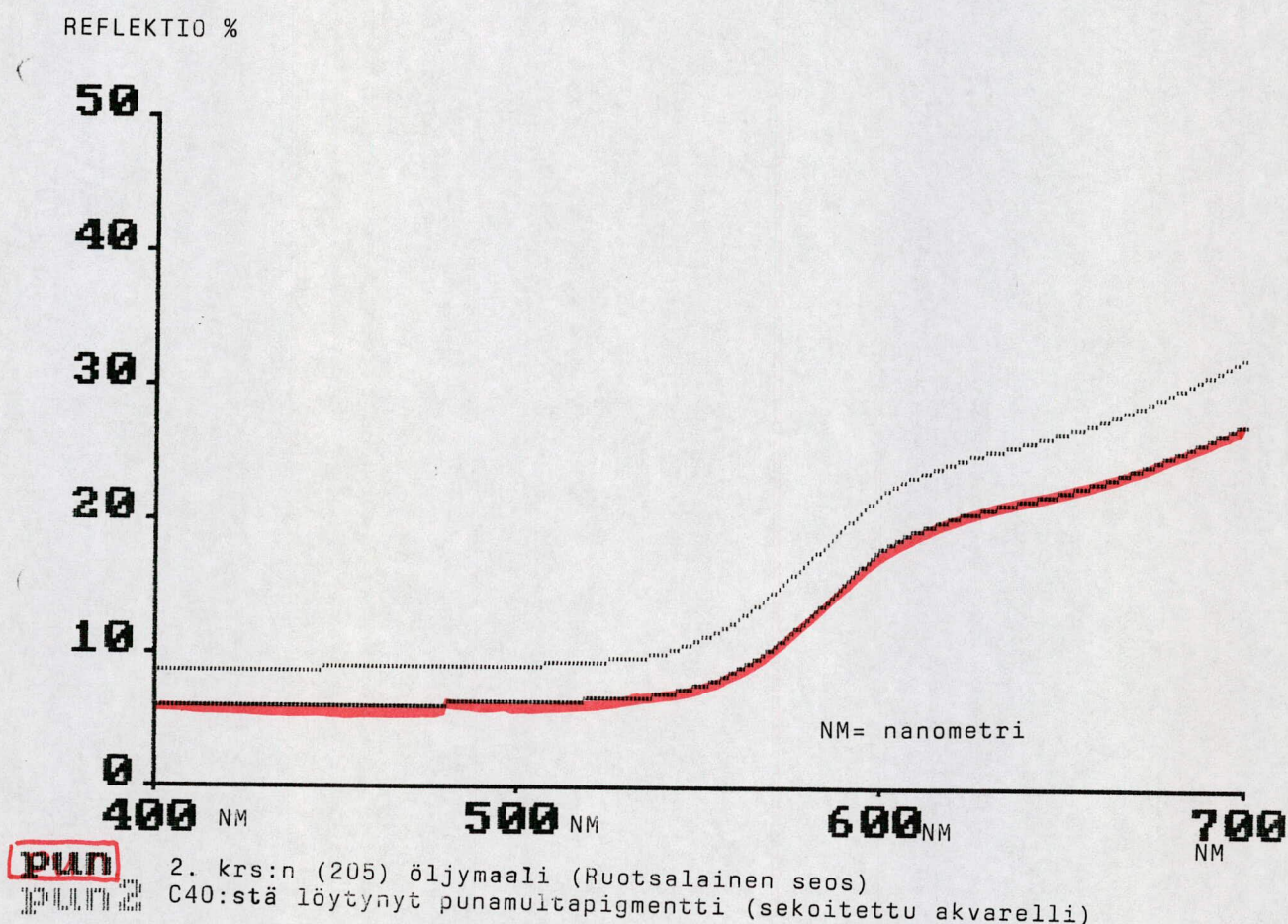
Lisäksi reflektometrianalyysillä analysoitiin Tikkurilan talomaalikartan sekä Monicolor värikartaston punamultavärisävyjä (katso käyrät liitteenä).

"Ruotsalainen seos"

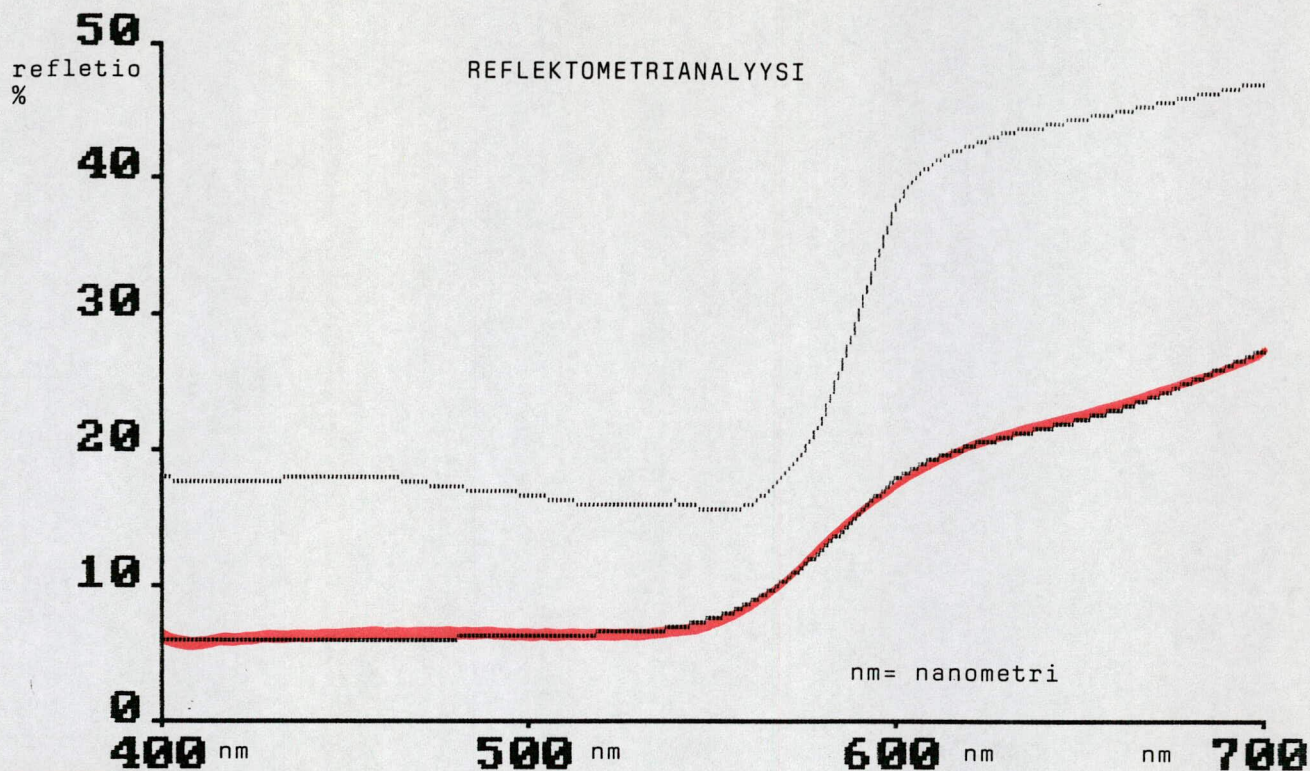
ns. "Ruotsalainen seos" keitettiin seuraavasti (akti 15032/3, 1857-58):

- 1 osa hamppuöljyä
- 2 osaa ruisjauhoa
- 1 osa rautavihtrilliä
- 1 osa keittosuolaa
- 3 osaa värimultaa (yleensä punamultaa) sekä
- riittävästi vettä

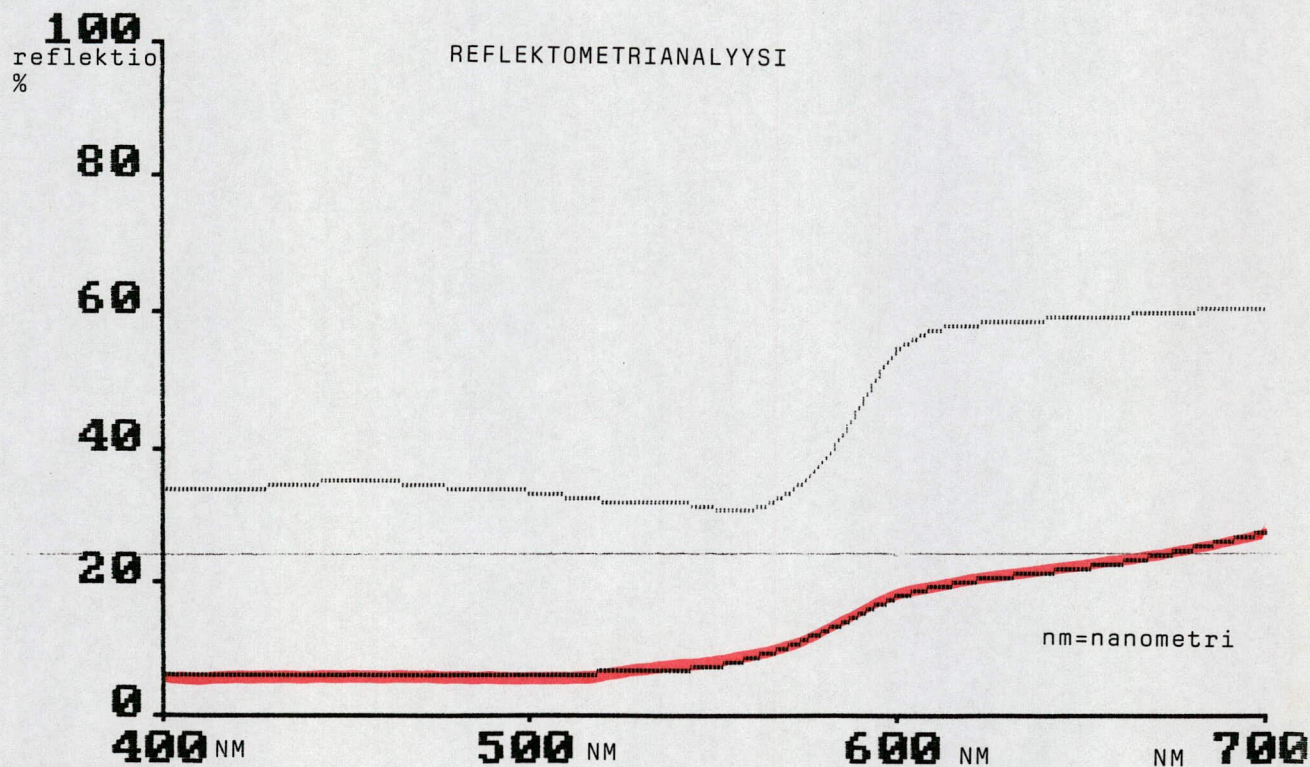
REFLEKTOMETRIANALYYSI

15/1/96/32

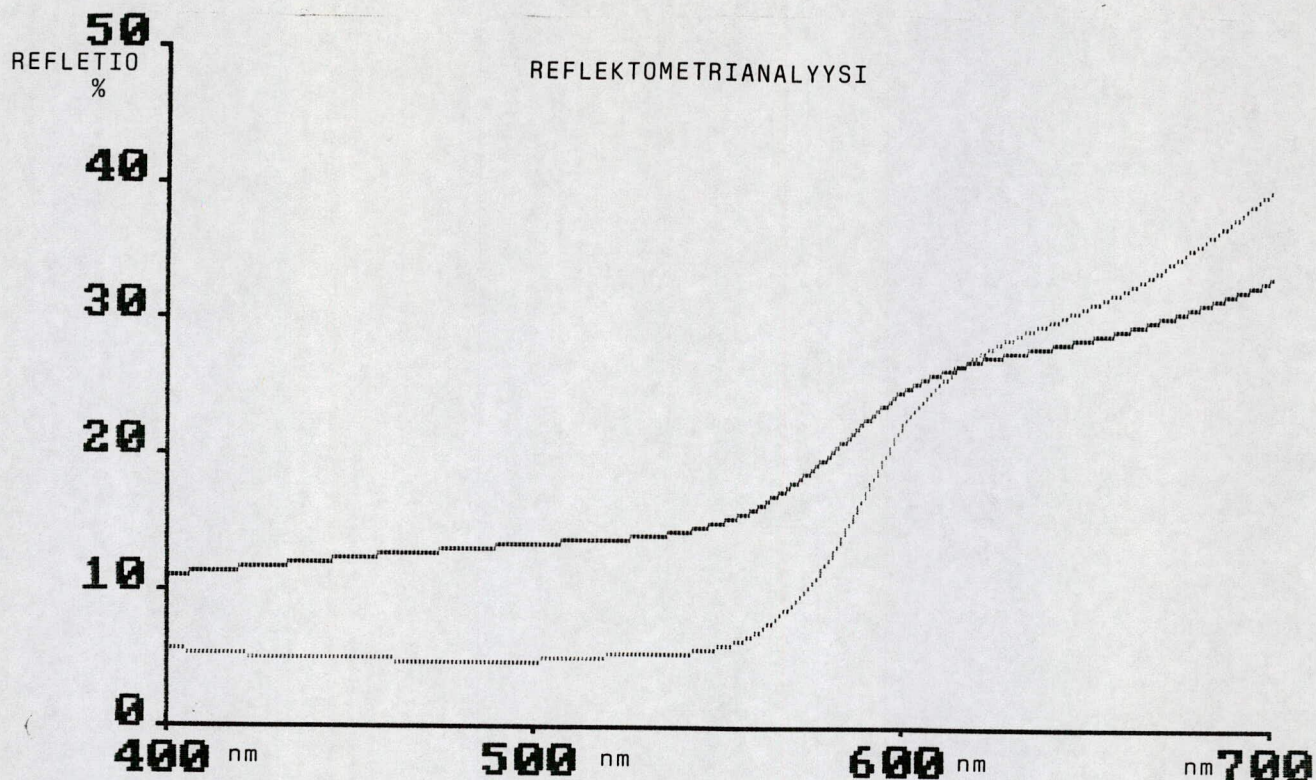

pun1 = 2. krs:n (205) öljymaali (Ruotsalainen seos)
 maalipun1 gouache-väreillä tehty värimalli (sähkövalaistus)

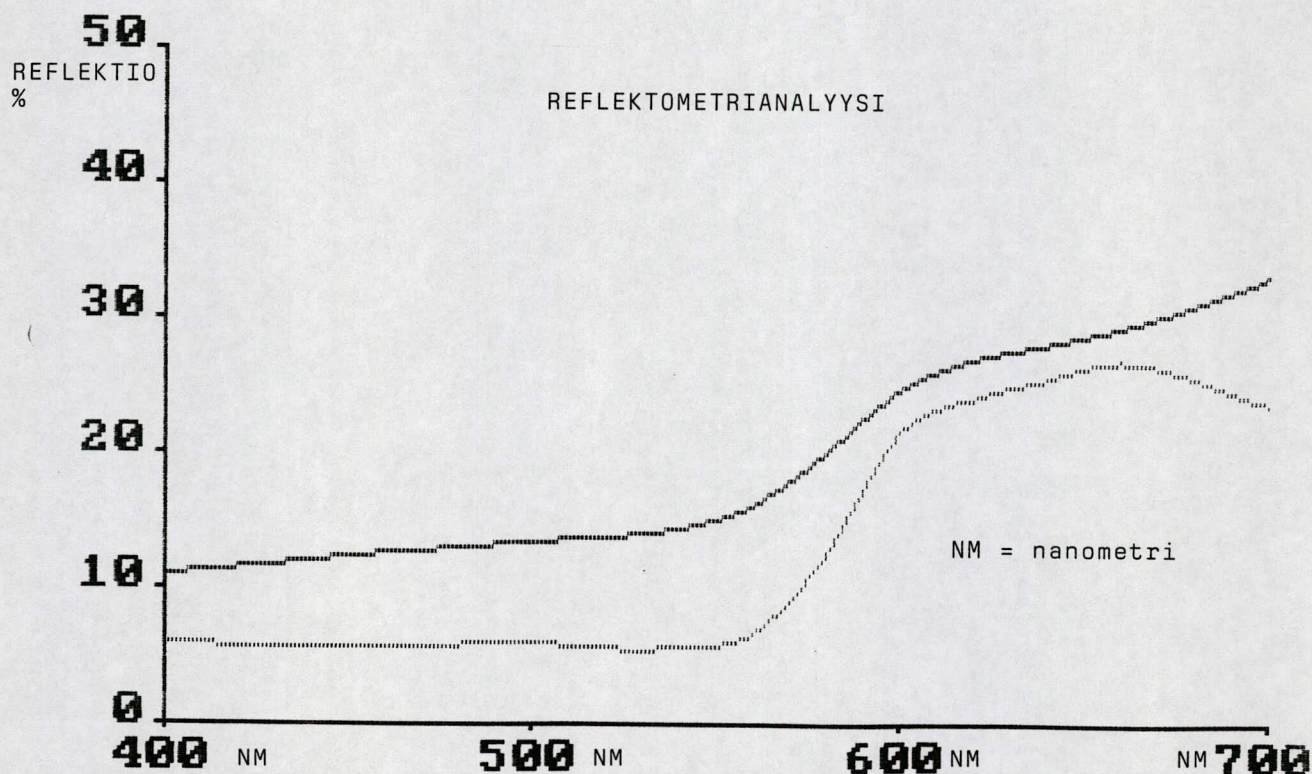

pun2 2. krs:n (205) öljymaali (Ruotsalainen seos)
 maalipun2 gouache-väreillä sekoitettu värimalli (sähkövalaistus)

15/1/96/JK

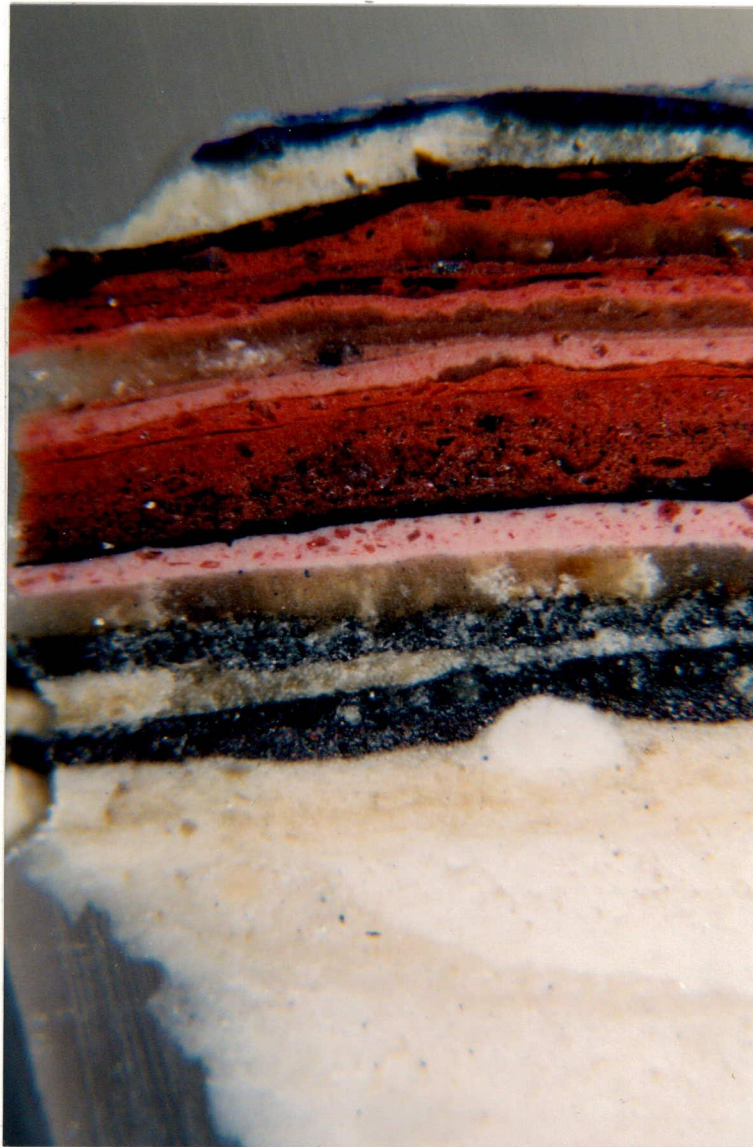

X → c40:stä löytynyt punamultapigmentti (sekoitettu akvarelli)
 ... → Tikkurilan talomaalikartta (1988, sävy: tupapunainen 2385)

X C40:stä löytynyt punamultapigmentti (sekoitettu akvarelli)
 ... Monicolor värikartasto (1989, sävy 6649)

15/1/96/32

ESIM.

ULTRAM. SININEN
KORISTERAITA

SEINÄN VUOSAN
KALKKIMAALIKERROS

VÄLKERROS

ERISÄVYISIÄ PUNA-
MULLALLA PIGMENTOITUJA
MAALIKERROKSIA

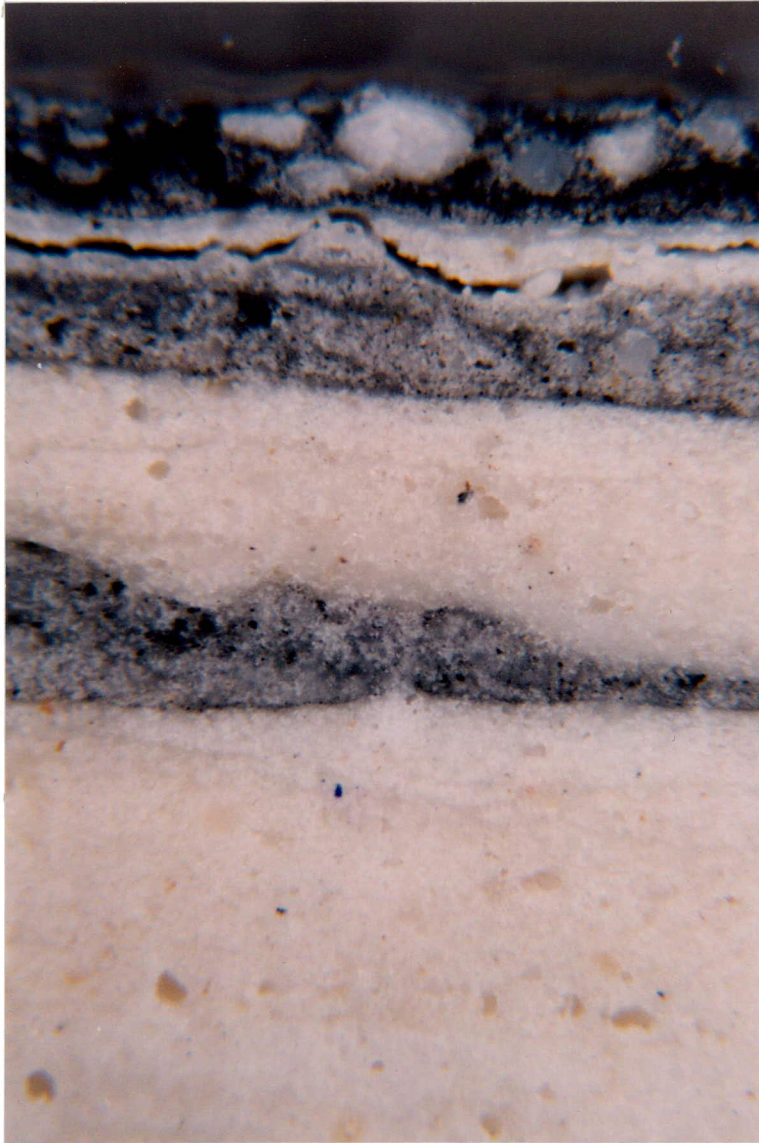
VÄLKERROS

KORISTERAITOJA

POHJUSTUSTA

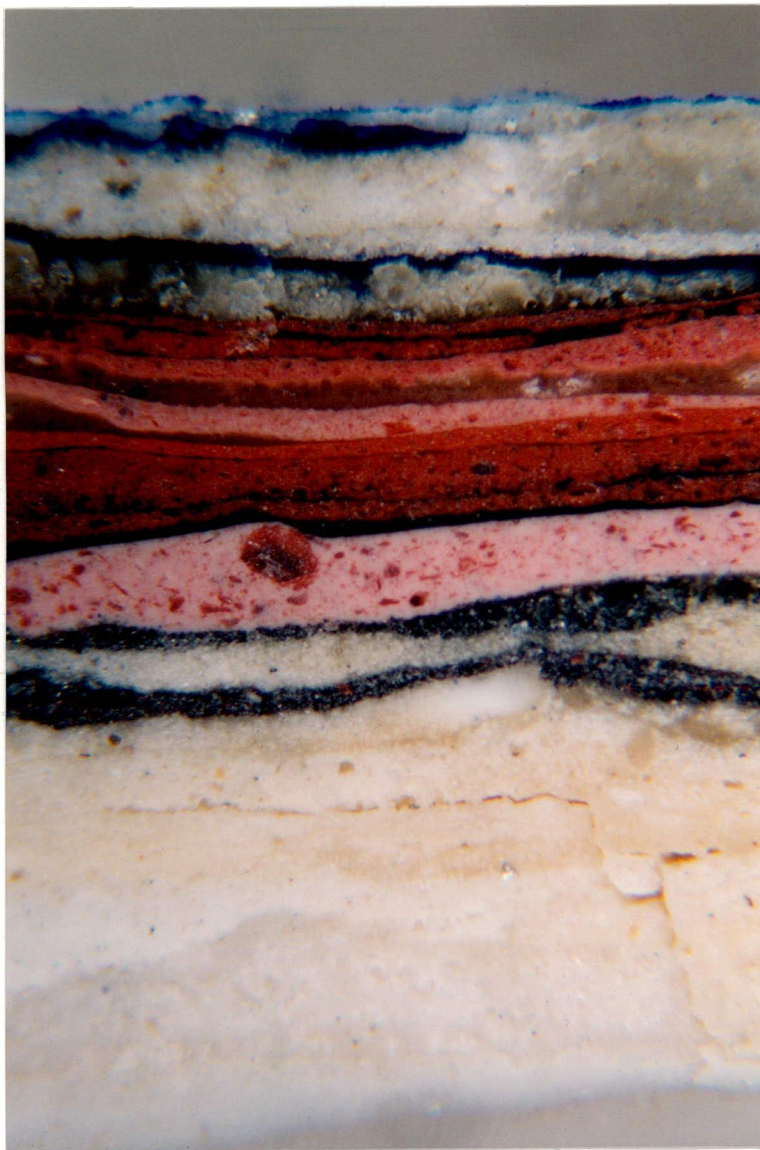
POIKKILEIKKAUSKUVA MAALIKERROKSISTA
(40 x SUURENNOS)

PUNAISET MAALIKERROKSET OVAT NS. "RUOTSALAISELLA
SEOKSELLA" SIVELTYJÄ KERROKSIA.

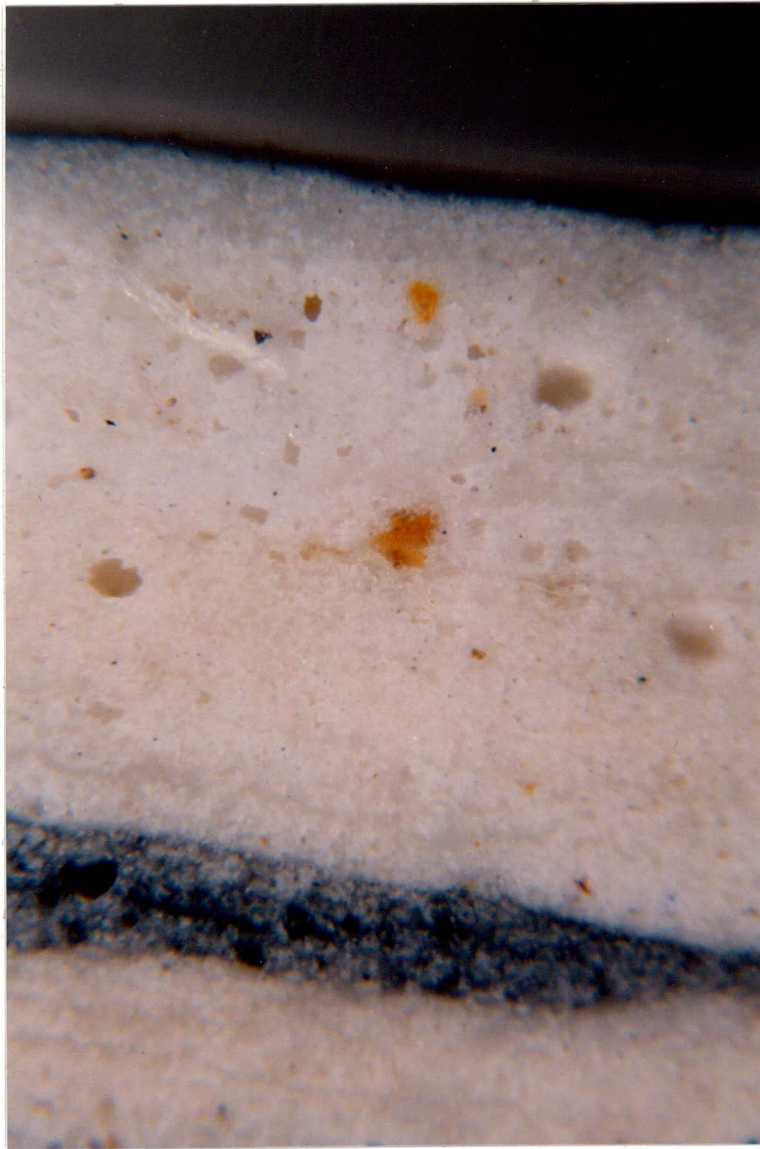

KORISTERANTOJA,
JOISSA NÄKYVÄT
MM. KALKKI-
KITEET

POIKKILEIKKAUSKUVA MAALIKERRUKSISTA
(40 X SUURENNOS)

POIKKILEIKKAUSKUVA MAALIKERROKSISTA
(40 x SUURENNOS)

POIKKILEIKKAUSKUVA MAALIKERROKSIKSI
(40 X SUURENNOS)

VÄRIANALYYSIN SUORITTAMISESTA JA DOKUMENTOINNISTA

NÄYTTEENOTTO:

Maalikerrokset on irroitettu mekaanisesti kirurginveitsen avulla.

NÄYTTEIDEN TALTIOINTI:

Näytteet on pyritty irrottamaan seinistä mahdollisimman paksuna kimpaleena niin, että eri kerrokset näkyisivät näytteissä porrastettuna kronologisessa järjestyksessä. Irroitettut näytteet on upotettu näytelaatikkoon joko kipsiin tai sammutetun kalkin, kaseiinin ja PVAC-dispersion seokseen.

Kuhunkin maalikerrokseen on merkitty kerroksen numero, joka vastaa kirjallisen selvityksen numerointia. Näytekerrosten viereen on merkitty myöskin näytteenottokohta, joka löytyy rakennuksen pohjapiirustuksesta (ks. värianalyysimappi). Merkinnot suoritettu gouache-värein.

Koska näytteet on upotettu kipsiin, tulisi näytelaatikat säilyttää mahdollisimman stabiilissa (kuivassa) säilytystilassa niin, etteivät sulfaatit aiheuttaisi vaurioita.

VÄRIMALLIT

Värimallit on tehty Lefranc & Bourgeoisin gouache tempera -väreillä, joihin on hierretty joitakin Uulatuotteen pigmenttejä, kuten kimröökiä, rautavitriliä, italianpunaista sekä caput mortumia. Paperina käytetty joko ranskalaista Archesin puhdasta lumppupaperia (125 gr) tai C. M. Fabbrianon (100/100) akvarellipaperia. Pohjustukseen käytetty Lefranc & Bourgeoisin gouache liquide Redimix poster paint:iä sekä värimallien liimaamiseen PVAC-dispersiota. Värimallit on liimattu Bristol Canson paperille (224 gr).

Vuodenajasta johtuen (tammikuu 1996) on värimallit jouduttu tekemään ilman luonnonvaloa, joten varsinkin vaaleansiniset sävyt ovat olleet erittäin vaikeita sekoittaa. Oikeata sävyä kannattaakin aina katsoa näytelaatikkojen näytteistä.

15/1/96/JK

LEIPOMO

1. kerros, nr 107

- leipomo valmistui v. 1773–1775
- 1889 alempien arvojen majoitustilana
- 1918 vankikasarmina

Koska seinillä oli jäljellä edustavia maalikerroksia hyvin vähän, on näytteitä jouduttu keräämään peräti kuudesta eri kohteesta. Lisäksi nykyinen lattiapinta on hyvin epätasainen, raitojen korkeudet ovat sen vuoksi lähinnä suuntaa-antavia.

NÄYTTEENOTTOPAIKKA NR 4 A maalikerros nr:

1. pinnalta voimakkaasti tummentunut ja likaantunut hyvin vaalea (valkea?) kalkkimaalikerros
 2. hyvin vaalea (valkea?) kalkkimaalikerros
 3. hyvin vaalea (valkea?) kalkkimaalikerros
- *** näytelaatikossa: maalikerrosten 1–3 alla alkuperäistä rappausta

NÄYTTEENOTTOPAIKKA NR 4 B

4. pinnalta hyvin likaantunut vaalea beige-värinen kalkkimaalikerros
 5. pinnalta hyvin likaantunut vaalea beige-värinen kalkkimaalikerros
 6. hyvin vaalea kalkkimaalikerros
 7. vaalea beige (edellistä hieman keltaisempi) kalkkimaalikerros
 8. pinnalta hyvin voimakkaasti tummentunut okranvärinen kalkkimaalikerros
 9. pinnalta hyvin voimakkaasti tummentunut beigenvärinen kalkkimaalikerros
 10. pinnalta hyvin voimakkaasti tummentunut vaalean okranvärinen kalkkimaalikerros
 11. keltaokran sävyinen kalkkimaalikerros
 12. keltaokran värinen (edellistä voimakkaampi sävy) kalkkimaalikerros
- *** näytelaatikossa: maalikerrokset 4–12 valettu kipsiin

NÄYTTEENOTTOPAIKKA NR 4 C

13. pinnalta voimakkaasti tummentunut vaalean okranvärinen kalkkimaalikerros
 14. pinnalta voimakkaasti tummentunut (edellistä vaaleampi) okranvärinen kalkkimaalikerros
 15. pinnalta voimakkaasti tummentunut vaalean okranvärinen kalkkimaalikerros
 16. hyvin vaalea okranvärinen kalkkimaalikerros
 17. kuten maalikerros nr 16
 18. hyvin vaalea (lähes valkoinen) kalkkimaalikerros
 19. kuten maalikerros nr 18, mitta lisänä n. 15 mm:n levyinen vaaleansininen raita, jonka alareuna on n. 138,5 cm:n korkeudella nykyisestä lattiapinnasta
- *** näytelaatikossa: maalikerrokset 13–19 valettu kipsiin

NÄYTTEENOTTOPAIKKA NR 2

20. yläosa: vaaleankeltainen kalkkimaalikerros
alaosa: vaaleankeltainen kalkkimaalikerros
-> välissä n. 9 mm:n levyinen ultramariininsininen raita,
jonka alareunan korkeus n. 135,8 cm nykyisestä lattiapinnasta
21. yläosa: vaalea kalkkimaalikerros (kuten kerroksen nr. 20 yläosa)
alaosa: vaaleanharmaa kalkkimaalikerros, joka mahdollisesti roiskemaalattu
-> välissä n. 1 cm:n levyinen ultramariininsininen raita,
jonka alareunan korkeus lattiapinnasta n. 136,5 cm

22. yläosa: vaalea kalkkimaalikerros (kuten kerroksen nr. 20 yläosa)
alaosa: tummanharmaa (kimröökillä taitettu?) kalkkimaalikerros, jossa punaisia ja valkeita roiskeita (huom! ei säilynyt näytetteeseen)
-> välissä n. 7 mm:n levyinen tummanpunainen raita, jonka alareuna n. 137,7 cm:n korkeudella lattiapinnasta
23. yläosa: vaalea kalkkimaalikerros (kuten kerroksen 20 yläosa)
alaosa: tummanharmaa (kimröökillä taitettu?) kalkkimaalikerros, jossa punaisia ja valkeita roiskeita (kuten kerroksen nr 20 alaosassakin)
-> välissä n. 9 mm:n levyinen tummanpunainen raita, jonka alareunan korkeus n. 137,8 cm:n korkeudella nykyisestä lattiapinnasta
24. yläosa: mahdollisesti kuten kerroksen nr. 20 yläosan kalkkimaalikerros
alaosa: vaaleanharmaa kalkkimaalikerros
-> välissä rippeitä punaisesta sahareunaisesta? koristeraidasta, joka on ollut alunperin mahdollisesti tummanpunainen
- *** näytelaatikossa maalikerroksent nr. 20-24 valettuna kipsiin

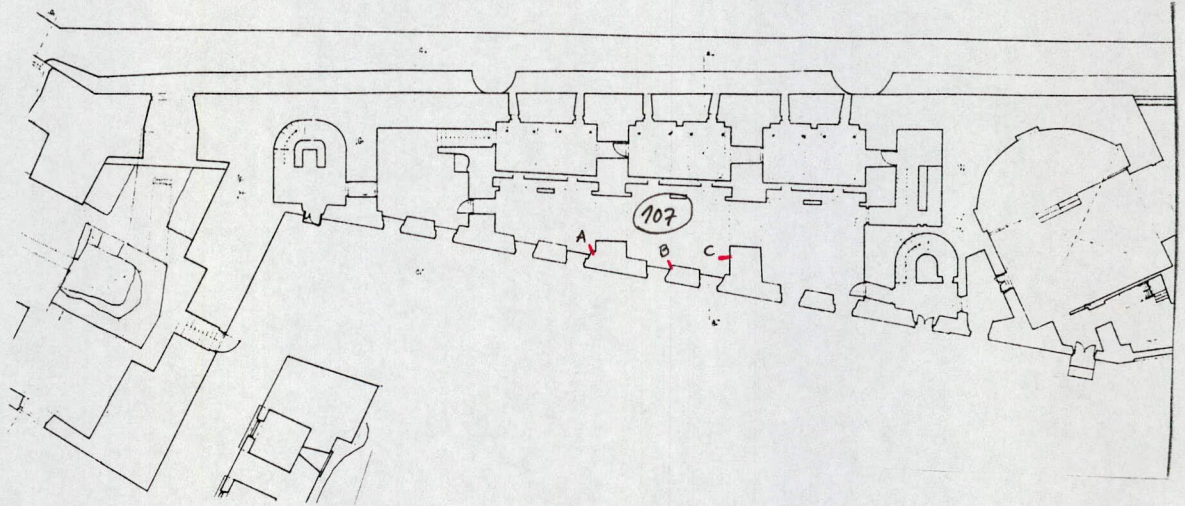
NÄYTTEENOTTOPAIKKA 4 C (jatkuu)

(kerrokset 20-24 puuttuvat näytteenottoaikan 4 värikerroksista; ne ovat mahdollisesti pudonneet pois menneisyydessä tai sitten niitä ei ole koskaan ko. kohteeseen maalattukaan)

25. yläosa: vaaleanharmaa kalkkimaalikerros
alaosa: okranvärinen kalkkimaalikerros, jossa tummanpunaisia ja -sinisiä roiskeita
-> välissä n. 8 mm:n levyinen ultramariininsininen raita, jonka alareunan korkeus n. 143,4 cm:n korkeudella lattiapinnasta
* vrt. juhlasalin hormin takaa löytyneisiin värikerroksiin (204, näytteenottoaikka 4, värikerros 2)
voidaan sen perusteella ajoittaa ennen vuotta 1897 maalatuksi
26. yläosa: vaaleanharmaa kalkkimaalikerros (kuten maalikerroksen 25 yläosa)
alaosa: vaaleankeltainen kalkkimaalikerros
(huom! näytteenottoaikassa nr 2 alaosien sävyt päinvastoin! alinna yksivärinen vaalea bees, jonka päälle sivelty okranvärinen maalikerros roiskeineen)
27. sinapinkeltainen, erittäin ohut öljymaalikerros
(mahd. välisively)
28. yläosa: vaalea, siniharmaa kalkkimaalikerros
alaosa: punamullalla sävytetty (lyijy?)valkoinen öljymaalikerros, jossa n. 7 mm:n levyinen musta poikkiraita. Raidan alareunan korkeus lattiasta n. 143,4 cm. Mustaa raitaa on maalattu myöskin pystysuuntaisesti (panelikuvio?). Kuvion selvittäminen koko seinäpinnalta kuitenkin mahdotonta koska maalipintoja ei ole säilynyt riittävästi. Mustaa raitaa löytyy myöskin kolmesta muusta kohdasta:

TENALJI VON FERSEN

Leipomo, 107

värikerros nr 28:

mustaa raitaa näkyvissä seuraavissa kohdissa

Mittauskohta A

kulmassa pystysuora raita (jonka alareuna 56 cm:n korkeudella
yläreuna ulottuen 61 cm:n korkeudelle)

Mittauskohta B

pystysuora katkottainen raita
alareuna 30 cm:n korkeudella, yläreuna 40 cm:n korkeudella
alareuna 70 cm:n korkeudella, yläreuna 82 cm:n korkeudella

Mittauskohta C

Seinän keskivaiheilla n. 9,5 cm:n pituinen poikkiraita
(n. 92 cm:n korkeudella lattiasta)

Mittauskohta A

Kulmassa pystysuora, n. 5 cm:n pituinen raita (alareuna 56 cm:n korkeudella).

Mittauskohta B

Kulmassa katkonainen pystysuora raita

alareuna 30 cm:n korkeudella (ulottuen 40 cm:iin saakka)

alareuna 74 cm:n korkeudella (ulottuen 82 cm:iin saakka)

Mittauskohta C

Seinän keskivaiheilla n. 92 cm:n korkeudella 9,5 cm:n pituinen poikkiraita.

- maalikerroksien 28-38 alaosat valmistettu todennäköisesti ns. "ruotsalaisella seoksella" (ks. selvitys tämän analyysin esittelyssä)

- värimaalit sekoitettu Lefranc & Bourgeoisin gouache-tempera -väreillä, sävyn jäädessä varsin kauaksi alkuperäisestä värimallista (myös metameria haittaa!)

*** näytelaatikossa: maalikerrokset 25-28 valettuna kipsiin

NÄYTTEENOTTOPAIKKA 4 D

29. yläosa: vaalea, siniharmaa kalkkimaalikerros (kuten kerroksen 28 yläosa)
alaosa: vaaleanpunainen öljymaalikerros (kuten kerroksen 28 alaosa)
-> välissä n. 7 mm:n levyinen musta raita, jonka alareunan korkeus n. 142,9 cm:n korkeudella lattiapinnasta
30. yläosa: vaalea, siniharmaa kalkkimaalikerros (kuten kerroksen 28 yläosa)
alaosa: vaaleanpunainen öljymaalikerros
-> välissä n. 6 mm:n levyinen musta raita, jonka alareunan korkeus n. 143,6 cm lattiapinnasta
31. yläosa: hyvin vaalea kalkkimaalikerros
alaosa: vaaleanpunainen öljymaalikerros (tummunut pinnasta tai sävyltään edellistä tummempi)
-> välissä n. 7 mm:n levyinen musta raita, jonka alareunan korkeus n. 143,8 cm:n korkeudella nykyisestä lattiapinnasta
32. yläosa: kuten kerroksen 31 yläosan väri
alaosa: edellistä tummemmanpunainen öljymaalikerros (pinnalta tummunut?)
-> välissä n. 7 mm:n levyinen musta raita, jonka alareunan korkeus n. 144,6 cm:n korkeudella lattiapinnasta
33. yläosa: kuten kerroksen 31 yläosa
alaosa: tummemmanpunainen öljymaalikerros (pinnalta tummunut?)
-> välissä n. 1 cm:n levyinen musta raita, jonka alareunan korkeus n. 144,4 cm:n korkeudella nykyisestä lattiapinnasta
34. yläosa: vaalea, harmahtava kalkkimaalikerros
alaosa: vaaleanpunainen öljymaalikerros
-> välissä n. 9 mm:n levyinen musta koristeraita, jonka alareuna n. 143,4 cm:n korkeudella lattiapinnasta
35. yläosa (kuten kerroksen 34 yläosa)
alaosa: tummanpunainen öljymaalikerros (tummentunut pinnasta?)
-> välissä n. 1,1 cm:n levyinen musta koristeraita, jonka alareuna n. 144 cm:n korkeudella lattiapinnasta

36. yläosa (kuten kerroksen 34 yläosa)
alaosa: tummanpunainen öljymaalikerros (tummentunut pinnasta?)
-> välissä n. 1,9 cm:n levyinen sininen koristeraita, jonka alareuna n. 144,1 cm:n korkeudella lattiapinnasta
37. yläosa: vaaleansininen kalkkimaalikerros
alaosa: tummanpunainen öljymaalikerros (puuttuu näytteestä)
-> välissä n. 8 mm:n levyinen ultramariininsininen koristeraita (puuttuu näytteestä)
38. yläosa: vaaleansiniahmaraa kalkkimaalikerros
alaosa: tummanpunainen öljymaalikerros (puuttuu näytteestä)
-> välissä n. 8 mm:n levyinen ultramariininsininen koristeraita, jonka alareuna n. 142,6 cm:n korkeudella lattiapinnasta
- *** näytelaatikossa maalikerrokset 29-38 valettu kipsiin

NÄYTTEENOTTOPAIKKA NR 1

39. yläosa: vaaleansininen kalkkimaalikerros
alaosa sini-vihreän-harmaa öljymaalikerros
-> välissä n. 1,3 cm:n levyinen siniahmaraa koristeraita, jonka alareuna n. 143 cm:n korkeudella lattiapinnasta (ei näytteessä)
40. yläosa: vaaleansiniahmaraa kalkkimaali
alaosa: siniahmaraa öljymaali (teollista tuotantoa?)
-> välissä n. 1,4 cm:n levyinen siniahmaraa koristeraita, jonka alareuna n. 140,5 cm:n korkeudella lattiapinnasta
41. yläosa: mahdollisesti kuten kerroksen 40 yläosa
alaosa: sininen öljymaali
-> välissä n. 1,4 cm:n levyinen koristeraita, jonka alareuna n. 140,5 cm:n korkeudella lattiapinnasta
- *** näytelaatikossa maalikerrokset 39-41 valettuna kipsiin

NÄYTTEENOTTOPAIKKA NR 5

näytteet päällimmäisistä öljymaalikerroksista (ei porrastettu) koristeraidan korkeudelta, päällimmäisin öljymaalikerros (seinän alaosan) poikkeuksellisesti vihreä ("army green", jota myöskin 2. kerroksen ylätasanteella (205).

*** näytteet irrallisina värianalyysilaitoksessa

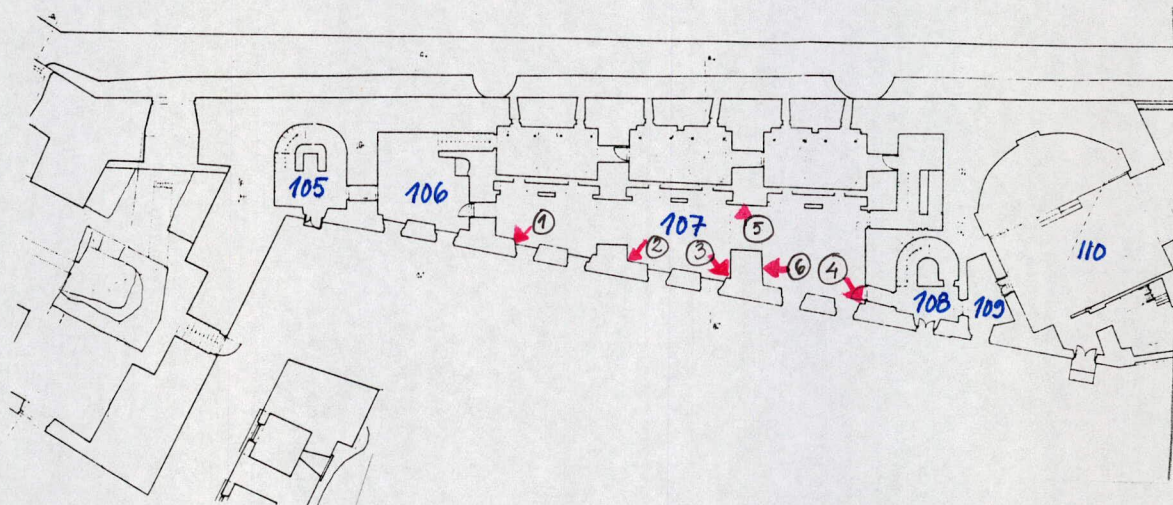
NÄYTTEENOTTOPAIKKA NR 6

ylhäältä, n. 3 m:n korkeudelta irroitettu osa venäjänkielistä sanomalehteä vuodelta 1912 eli ainakaan yläosaa ei kyseisessä näytteenotto paikassa ole kerroksen nr. 41 jälkeen maalattu uudelleen

*** sanomalehti värianalyysikansiossa muovitaskussa

TENALJI VON FERSEN

Leipomo, I kerros, 107

näytteenottokohdat 1-6

NÄYTTEENOTTO-
PAIKKA NR 4A

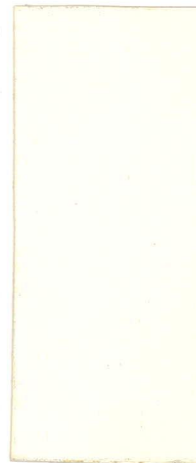
1

2

3

1773/1775

RUOTSALAINEN KAUSI (KUSTAVILAINEN TYÖLI)

NÄYTTEENOTTO-
PAIKKA 4B

4

5

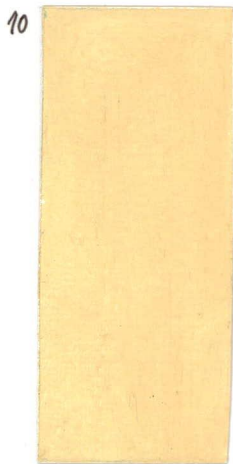
6

RUOTSALAINEN KAUSI

RUOTSALAINEN KAUSI

RUOTSALAINEN KAUSI

NÄYTEENOTTO-
PAIKKA 4C

13

14

15

RUOTSALAINEN KAUSI

16

17

RUOTSALAINEN KAUSI

Tenafji von Fersen

NÄYTEENOTTO-
PAIKKA NR 2
(ALKUEN MAALI-
KERroksesta
NR 20)

18

19

20

RUOTSALAINEN KAUSI

21

22

23

*

1809 ?

VENÄLÄINEN KAUSI (EMPIRE)

?

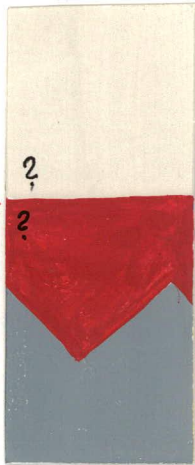
* SEKÄ KUSTAVILAINEN- ETTÄ EMPIRETYYLII
SUOSIVAT HARMAITA (JA GRANITIDITUJA)
MAALIKERROKSIA ;

VALLANVAIHTUMISEN VOISI AJOITTAA MYÖSKIN
MAALIKERROKSEEN NR 28.

Tenali von Fersen

NÄYTEENOTID-
PAIKKA NR 4C
(JATKUU)
KERROKSET
25-28

24

25

26

VENÄLÄINEN KAUSI?

ENNEN V. 1897
(VRT. JUHLASALIN
KOhteet 4 JA 5)

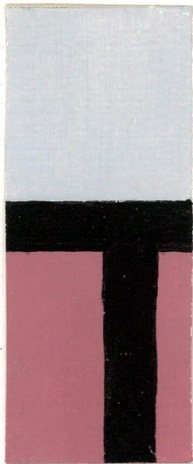
27

VENÄLÄINEN KAUSI?

NÄYTEENOTTO-
PAIKKA 4D
KERROKSET
29-38

28

29

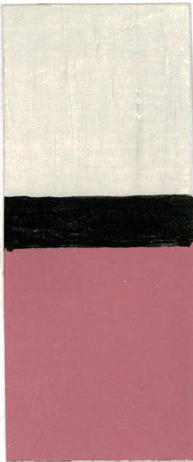

30

VENÄLÄINEN KAUSI

31

32

33

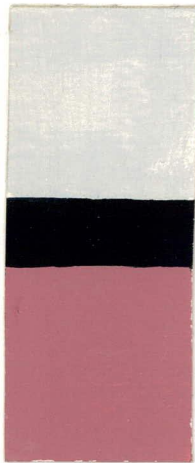

VENÄLÄINEN KAUSI

KUVITELMA LEIPOMON KORISTEMALLAUKSESTA
VENÄLÄISELLÄ KAUDELLA
(MAALIKRS 28) / IL

34

35

36

VENÄÄLINEN KAUSI

37

38

VENÄÄLINEN KAUSI

NÄYTEENOTTO-
PAIKKA NR 1

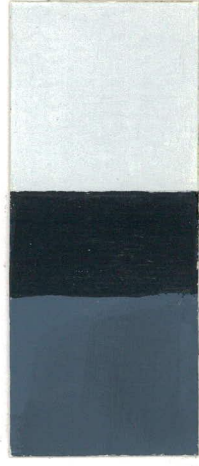
39

40

41

SVOMALAINEN KAUSI

V. 1912

Tenali von Fersen

РУССКОЕ ЧТЕНИЕ

Харьков, Саратов и Екатеринослав

паспорту
и во вторую очередь из Москвы. В
платить и из Ростов-на-Дону. В
предположение преобразования
рых существующих опытных стан-

паспорту

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

рых по

Въ издании 1-го

для оказания посредств

домической помощи

прочимъ, принося

гавизации

створныхъ

машинъ и ору

заставъ. Нам

трольнъ

фальсификаци

еиб. Ботани

сломъ и цин

институтахъ,

заставннмъ

заставннмъ

управленія

вниманіе буд

ботку вопроса объ обезпаченіи

выми средствами

Европейской Россіи

улучшенію животноводства

ства и т. п., а также на борьбу съ

фальсификаціей коровьяго масла. Осо

быя мѣры будутъ приняты для

развитія нашего хозяйства путемъ

открытія новыхъ сельскохозяйственныхъ

организаций

тедъ

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

С.-Петербург

Сегодня въ газете

Выступление Черногоріи.

— Н. о. войны на Бал-

управленія

— Россія и сла-

ботку вопроса объ обезпаченіи

Европейской Россіи

улучшенію животноводства

ства и т. п., а также на борьбу съ

фальсификаціей коровьяго масла. Осо

быя мѣры будутъ приняты для

развитія нашего хозяйства путемъ

открытія новыхъ сельскохозяйственныхъ

организаций

тедъ

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

заботливости

— Земскі

— Обвал

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

— Ареост

ОТКРЫТА ПО
на "Русское Чтение"

Всѣмъ подписавшимся на "Русское Чтение" на 1912
о. предоставляется получить НЕМЕДЛЕННО за 1 р. сл
дующіе 3 книги (наложен. платежъ не вно
присылать почтовою мар

1) Справочный ун

опредѣленіи на разныхъ должностяхъ въ
частныя учрежденія (новое 5-е значит.
тамъ "Справочный Указатель" даны самыя подроб
скъ опредѣленія на службу (формы прошеній). Ус
Адвокатъ-практикъ, Корреспондентъ-пр
мовникъ. Новое 2-е значит. доп
подробный сборникъ свѣдѣній о всѣхъ
и курсахъ (новое 2-е значит. доп
вызъ на 1913 г.), подготовившихъ, претендент
дѣятельности и обязательности
образованіе для

PUMPPUHUONE

1. kerros, nr 104

1759 valmistunut pumppuhuoneeksi

tykistömaneesi

1897 käytössä keittiönä ja ruokalana

– "vuoteen 1761 mennessä oli pumppuhuoneeseen louhittu kaksi kaivoa, jotka olivat yhteydessä telakka-altaisiin holvatun käytävän välityksellä. Telakka-altaiden tyhjennystä varten oli kaivojen yläpuolella kaksi hevosvetoista pumppukoneistoa, joiden avulla vesi johdettiin puista kourua myöten holvattuun maanalaiseen käytävään, ja tätä kautta Bastioni Sethin ja Kurtiini Polheim-Hamiltonin alitse mereen" (käsikirjoitus Suomenlinnan rakennusten historia -kirjaan, Helena Rosén)

Maalikerrokset:

maalikerrokset löytyivät pumppuhuoneen peräseinältä, ikkunasyvennyksen oikealta puolelta (ks. kartta)

1. beige (löytyy näytelaatikossa olevan tiilifragmentin vas. sivustalta)

2. kimröökinmusta kalkkimaali

3. okransävyinen kalkkimaali

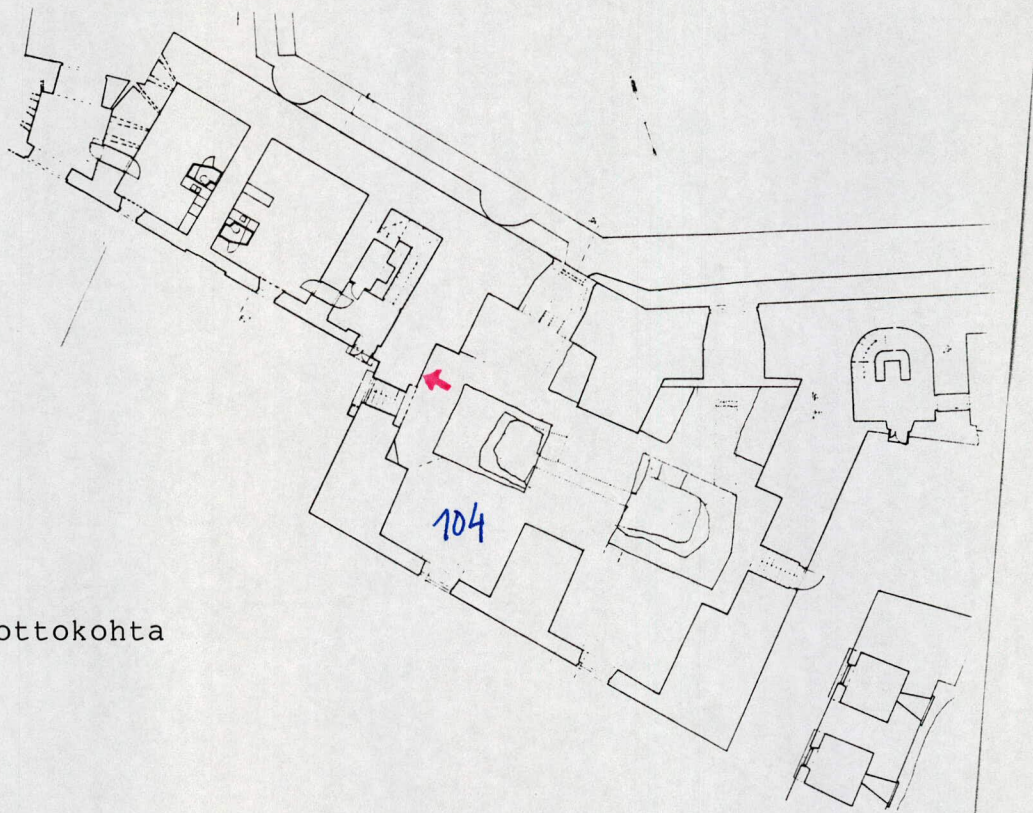
4. baaleansininen kalkkimaali

Rappauksesta: paikoitellen maalit sivelty suoraan tiilen päälle, paikoitellen taas rappauksen päälle, joissakin kohdissa rappausta myöskin kaikkien maalikerrosten päällä.

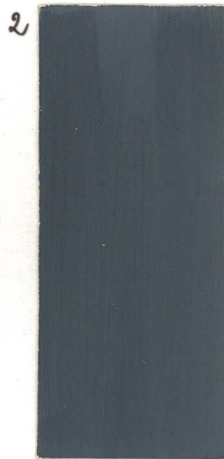
Rappaus suhteellisen vaaleata, jossa näkyvissä kalkkijyvsiä ja suhteellisen isorakeista hiekkaa.

TENALJI VON FERSEN

Pumppuhuone, 104

näytteenottokohta

MAHD. VUODEN 1897(→) MAALIKERROKSI,
JOLLOIN TILA KÄYTÖSSÄ KEITTONÄ JA RUOKALANNA

MYLLY/MUUNTAMO

1. kerros, nr 110

1773–1775 valmistunut hevosvetoiseksi jauhinmyllyksi

1910 tila suunniteltu kolmannen ilmapurjehduskomppanian talliksi 18 hevosta varten

1915 keskussähköasemana

1929–1963 Valtion laivatelakan (myöhemmin Valmetin) muuntaja–asemana

NÄYTTEENOTTOPAIKKA NR 1

– alkuperäistä rappausta, kalkkisivelyä ja kaksi päällekkäistä sinistä kalkkimaalikerrosta

NÄYTTEENOTTOPAIKKA NR 2

– kolme päällekkäistä maalikerrosta (hyvin likaisia) upotettuna kipsiin

NÄYTTEENOTTOPAIKKA NR 3

– kolme, hyvin ohuesti siveltyä (ei päällekkäisiä) likaisia öljymaalikerroksia upotettuna kipsiin

NÄYTTEENOTTOPAIKKA NR 4

– alkuperäistä rappausta, jonka päällä kaksi päällekkäistä öljymaalikerrosta (päälimmäisin sama kuin kohteessa 6?)

NÄYTTEENOTTOPAIKKA NR 5

– alkuperäistä rappausta, jonka päällä neljä päällekkäistä alkydi/öljymaali (?) kerrosta (sama kuin kohteessa 6?)

NÄYTTEENOTTOPAIKKA NR 6

– alkuperäistä rappausta, jonka päällä yksi öljymaalikerros (sama kuin kohteessa 4?)

NÄYTTEENOTTOPAIKKA NR 7

– alkuperäistä rappausta, jonka päällä puhtaanvalkea rappauskerros ja vaalea bees maalikerros

**NÄYTTEENOTTOPAIKKA NR 8

– Alkuperäisiä rappausnäytteitä, joiden pinnalle sivelty sinertävä maalikerros (pinnalta hyvin likaantunut). Huom! Löytyivät päälimmäisen rappauskerroksen (nr 6) alta, vasten tiilipintaa.

NÄYTTEENOTTOPAIKKA NR 9

– kolme päällekkäistä maalikerrosta; 1. ja 2. kerros kalkkimaaleja, 3. maalikerros öljymaalia

NÄYTTEENOTTOPAIKKA NR 10

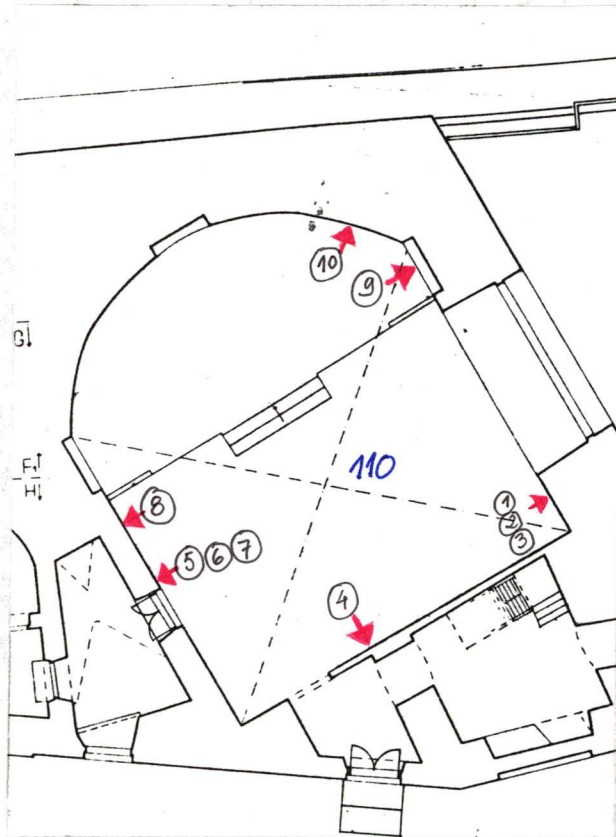
– vaaleansinistä maalia alkuperäisellä rappauksella

* katso sinisiä sävyjä näytelaatikon alkuperäisistä näytteistä

* varsinkin kohteiden 4, 5, 6 ja 7 maalena seinissä vain "laikkuina", maalattu ilmeisestikin muuntamon rakenteita varten

TENALJI VON FERSEN

Mylly/muuntamo, 110

näytteenottokohdat 1-10

MYLLY / MUUNTAMO
I KRS, 110

NÄYTEENOTTO-
PAIKKA NR 1

*) 1

*) 2

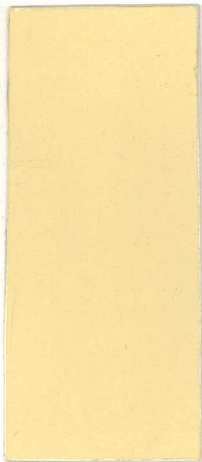
*) SINISET SÄVYT - KS. ALKUPERÄISET NÄYTEET

Tenali von Fersen

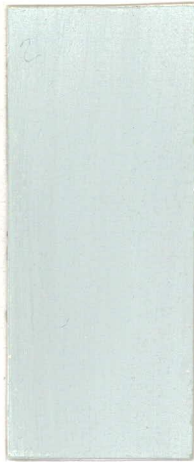
MYLLY / MUUNTAMO
I KRS, 110

NAVITEENOTIO-
PAIKKA NR 2

1

2

3

Tenafji von Fersen

HYLLY / MUUNTAMO
I KRS, 110

NÄYTEENOTTO-
PAIKKA NR 3

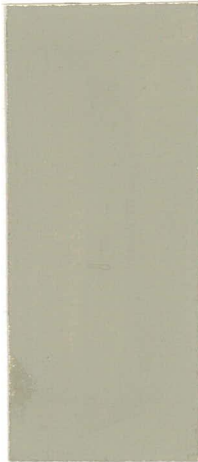
1

2

3

Tenali von Fersen

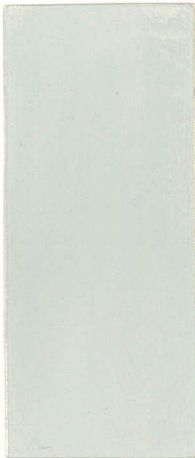
MYLLY / MUUNTAMO
I KRS, 110

NÄYTTEENOTI-
PAIKKA NR 4

1

2

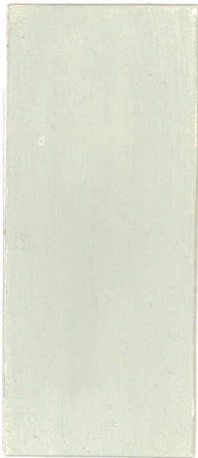

Tenali von Fersen

MYLLY / MUUNTAMO
I KRS, 110

NÄYTEENOTD-
PAIKKA NR 5

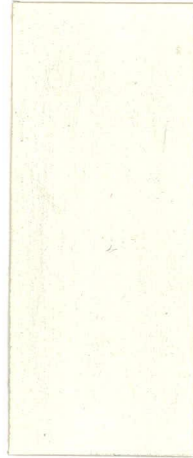
1

2

3

4

Tenafji von Fersen

MILLY / MUUNTAMO
I KRS, 110

KOHDE NR 7

Tenali van Fersen

NÄYTEENOTTO-
PAIKKA NR 8

VANHIN MAALIKERROS (?)
MAHD. V:LTÄ 1910-(?)
1915

LOUTYNYT RAPPANSEN
ALTA

MYLLY / MUUNTAHO
I KRS, 110

NÄYTEENOTID-
PAIKKA NR 9

1

2

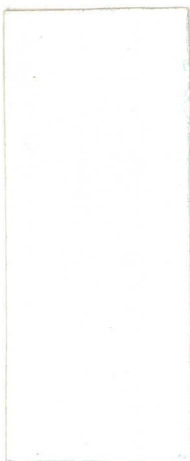
3

Tenali von Fersen

MYLLY/MUUNTAMO
I KRS, 110

NÄYTTEENOTTO-
PAIKKA NR 10

Tenafji von Fersen

JUHLASALI

2. kerros, nr 204

1773/1775 rakennettu viljavarastoksi (spannmåls magazin) , 1830-l. → majoitustila (Au)
1868 suunnitelmia salin muuttamisesta kirkoksi (ks. B178/2), mutta joka ei ilmeisestikään toteutunut
1890- miehistön majoitustilana
1918 osa vankileiriä
1930-luvulla sukellusvenelaivueen akkulataamona
1940-1950 Valmetin telakan varastona

NÄYTTEENOTTOPAIKKA NR 1-2

yhteensä 14 kpl valkeita ja vaaleansinisiä kalkkimaalikerroksia (tyypillisiä katon ja seinän yläosan sävyjä), joiden alla paksusti alkuperäistä rappausta (ks. näytelaatikko).

- 1-3. vaaleansinisiä kalkkimaalikerroksia (sama sävy?)
4. valkea kalkkimaalikerros
- 5-6. vaalean siniharmaita kalkkimaalikerroksia (sama sävy?)
7. vaaleansininen kalkkimaalikerros
8. edellistä hieman voimakkaamman sininen kalkkimaalikerros
- 9-11. vaaleansinisiä kalkkimaalikerroksia
- 12-13 valkeita kalkkimaalikerroksia
14. vaaleansininen kalkkimaalikerros

NÄYTTEENOTTOPAIKKA NR 3

1. sinertävä maalikerros (samaa/eri väriä?) kipsiin upotettuna, näytteiden värisävyissä runsaasti eroja, maali sivelty kalkkimaitokerroksen päälle.
2. bees-värinen maalikerros (sivelty suoraan tiilelle)

NÄYTTEENOTTOPAIKKA NR 4

Hormin takaa (hormi rakennettu v. 1897), sen oikealta puolelta, löytyi kolme värikerrosta, alla tummahko "sementtimäinen" rappaus, jonka alla valkea kalkkisively, laastinäytteet otettu n. 147 cm:n korkeudelta. Ylhäällä n. 224 cm:n korkeudella "tyypillisiä katon ja seinän yläosan kalkkimaalikerroksia" (ks. kohteen 1-2 värejä). Maalinäytteet upotettu itsesekoitettuun kalkkitahnaan (ei siis alkuperäistä kalkkirappausta),

1. keltainen maalikerros, jossa roiskeita (ei säilynyt näytteeseen) -
vrt. leipomon maalikerros nr 25
2. punertava kalkkimaalikerros
3. harmaa kalkkimaalikerros

NÄYTTEENOTTOPAIKKA NR 5

Hormin takana, sen vasemmalla puolella, kaksi maalikerrosta. Näytteessä alkuperäistä tummaa rappausta. Hormi valmistunut v. 1897.

1. yläosa: vaalea (lähes valkoinen) kalkkimaalikerros
alaosa: " " " "
→ välissä n. 9 mm:n levyinen sininen raita, jonka alareunan korkeus n. 223,5 cm lattiasta
2. yläosa: kuten nr:n 1 yläosa
alaosa: vaalea keltaokra
→ välissä n. 9 mm:n levyinen sininen raita, jonka alareunan korkeus n. 223,8 cm lattiasta
(vertaa leipomon maalikerrokseen nr 20 ja 26)

NÄYTTEENOTTOPAIKKA NR 6

"Kimröökinsininen" maalinäyte alkuperäisen rappauksen päällä. Näyte otettu holvikatosta n. 227 cm:n korkeudelta. Samaa värisävyä löytyy näytteenottopaikasta nr 8.

NÄYTTEENOTTOPAIKKA NR 7

Näyte tiilen päälle sivellyistä kalkkimaalikerroksista (2 kpl), näyte otettu n. 221 cm:n korkeudelta.

NÄYTTEENOTTOPAIKKA NR 8

yhteensä 12 kpl maalikerroksia alkuperäisen rappauksen päällä, vertaa kohteen punaisia öljymaalikerroksia (1–9) leipomon vastaavansävyisiin kerroksiin (nr 28–38). Maalikerrokset ovat ns. "Ruotsalaista seosta" eli pigmenttinä on punamulta:

1. alaosa: hyvin vaaleanpunainen öljymaalikerros
-> välissä musta raita
2. alaosa: vaaleanpunainen öljymaalikerros
-> välissä musta raita
3. alaosa: vaaleanpunainen öljymaalikerros
-> välissä musta raita
4. alaosa: vaaleanpunainen öljymaalikerros
-> välissä musta raita
5. alaosa: tummahko punainen öljymaalikerros
-> välissä leveä musta raita
6. alaosa: vaaleanpunainen öljymaalikerros
-> välissä musta raita
7. alaosa: tummahko punainen öljymaalikerros
-> välissä vaaleansininen raita
8. alaosa: kirkkaamman (?) punainen öljymaalikerros
-> välissä ultramariininsininen raita
9. alaosa tummahko punainen öljymaalikerros
-> välissä ultramariininsininen raita, jonka alareunan korkeus nykyisestä lattiapinnasta n. 227 cm
10. vihertävä öljymaalikerros (vrt leipomo)
11. sininen öljymaalikerros (vrt leipomo)
12. kimröökinsiniharmaa kalkkimaalikerros, alla alkuperäistä rappautusta
(mahdollisesti koko sali on ollut ennen 1960-lukua tämän väriinen, sillä samaa värisävyä löytyy mm. patterisivenyksistä)

Yläosan kalkkimaaleja ei ollut säilynyt, vertaa näytteenottopaikan nr 1–2 kerroksia. Raitojen leveyksiä myöskään mahdotonta selvittää varmuudella.

NÄYTTEENOTTOPAIKKA NR 9

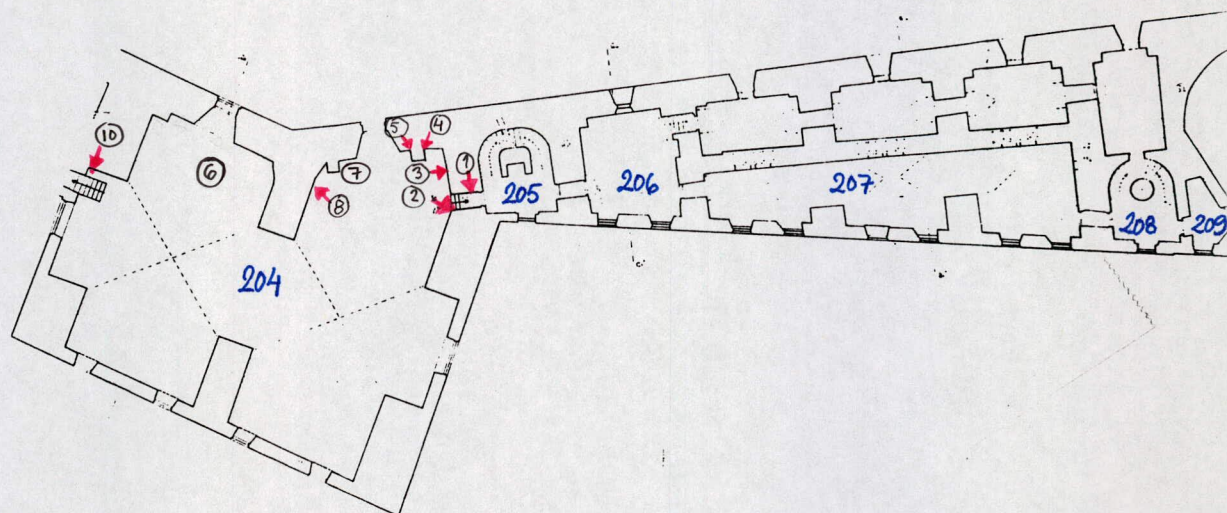
kimröökinsinimustaa maalia alkuperäisen rappauksen päällä.

NÄYTTEENOTTOPAIKKA NR 10

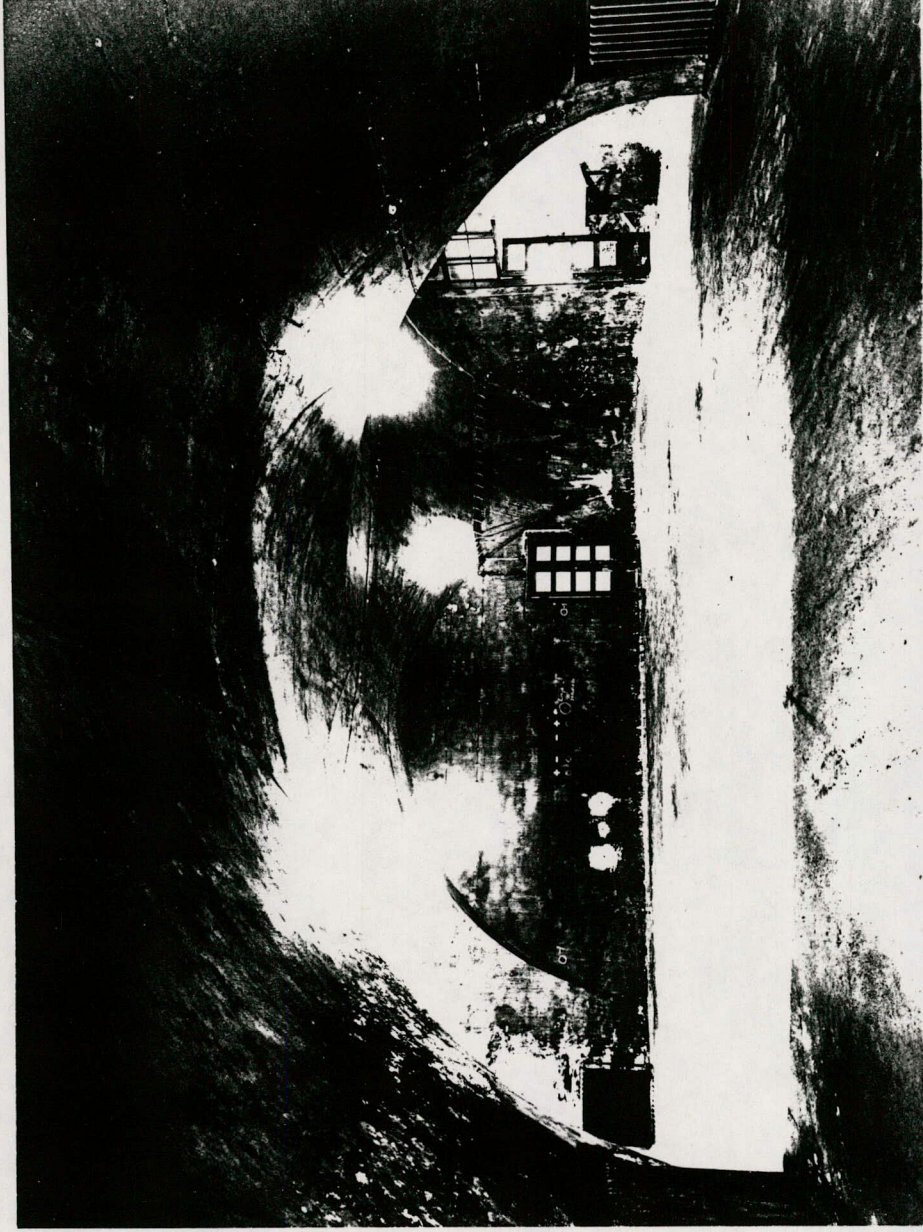
Seinän yläosan vaaleankellertävästä ja alaosan kimröökinsinisestä (maaliraja vino) maalista näytteet alkuperäisen rappauksen päällä. Säilyneen maalikaistaleen leveys n. 8 cm. Vaaleankellertävää maalia löytyi myöskin oven yläpuolelta.

TENALJI VON FERSEN

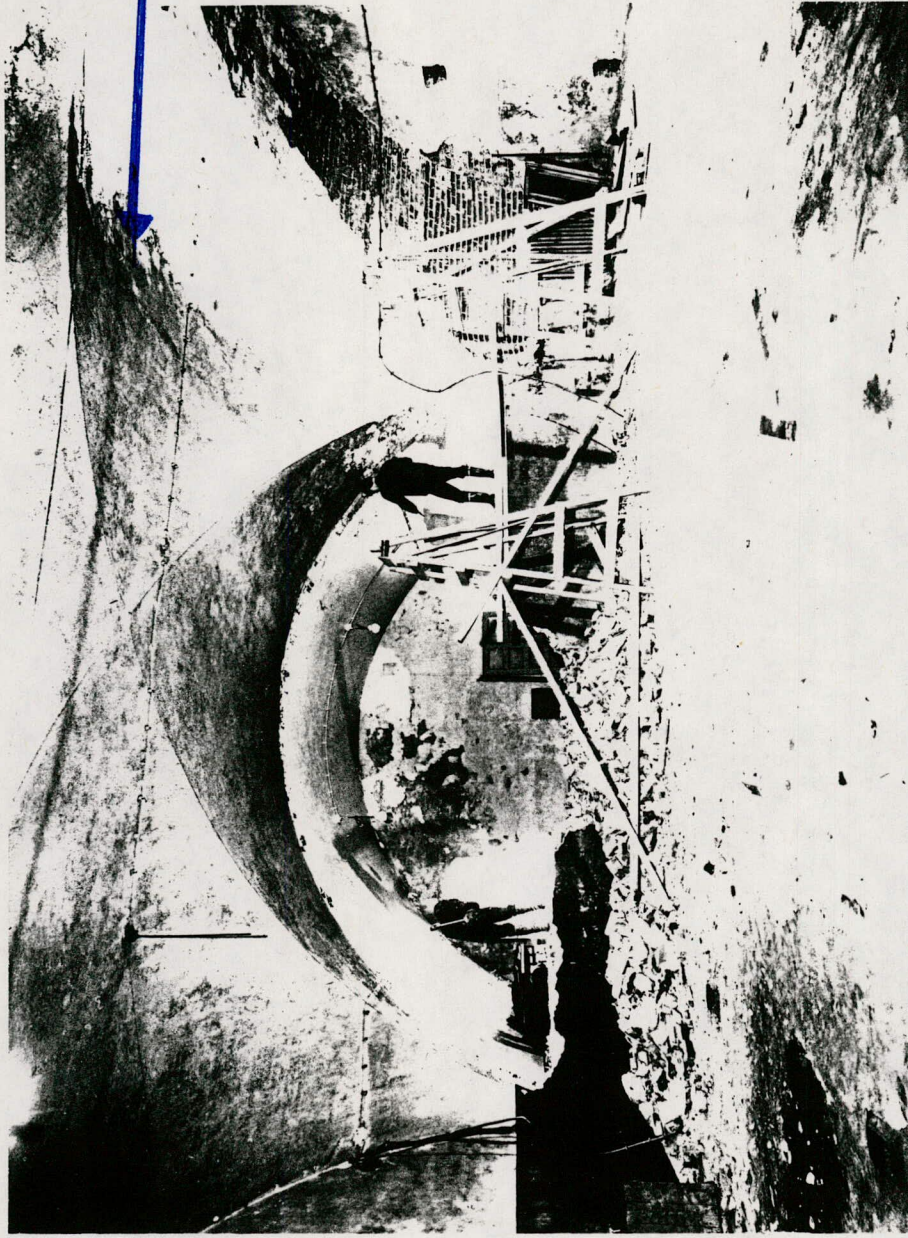
Juhlasali, 204

näytteenottokohdat 1-10

SUOMENLINNA, SUSISAARI, Tenalji von Fersen
keskiosan yläkerran holvattu tila (S86 - 176, 17.1.1969)
(valokuvassa seinäpinnat hyvin tummasävyisiä)

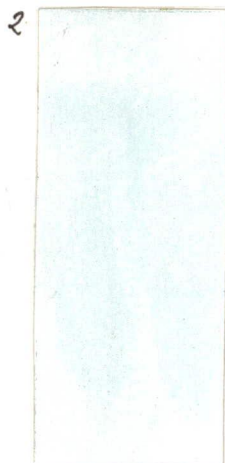
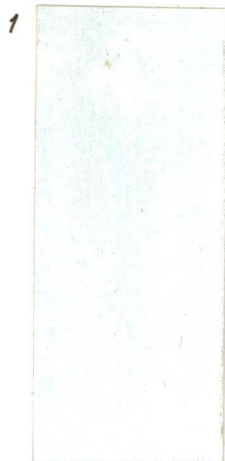
valokuvassa
tummana nä-
kyvä maali-
kerros

TENALJI VON FERSEN

Keskiosan yläkerran holvattu tila purkaustöiden aikana: itäosan eteläpäähän väliseinää puretaan (S86-178, 17.1.1969)

NÄYTEENOTTO-
PAIKKA NR 1, 2

*)

4
VALKEA
KALKKI-
MAALI-
KERROS

9-14
VAALEAN-
SINISIÄ
KALKKI-
MAALI-
KERROKSIA

* RUNSAASTI VAALEANSINISIÄ SÄVYÄ, KS. VÄRISÄVUT NÄYTEISTÄ

NÄYTEENOTTO-
PAAKKA NR 3

* 1) 2

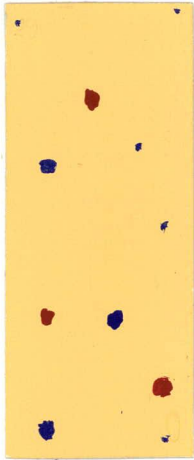
2

*) VÄRISÄVY VAIHTELEE HARMAASTA SINISEEN - KS. NÄYTE

"NÄYTEENOTTO-
PAIKKA NR 4

1

2

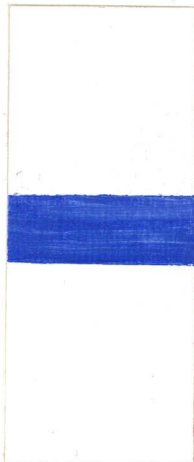
3

MAHD. VENÄLÄISEN (EMPIRE)
KAUDEN VÄREIÄ

NÄYTEENOTTO-
PAIKKA NR 5

1

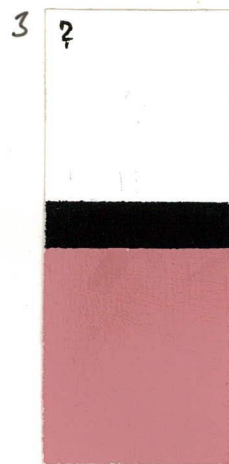
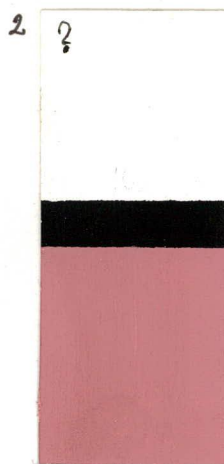
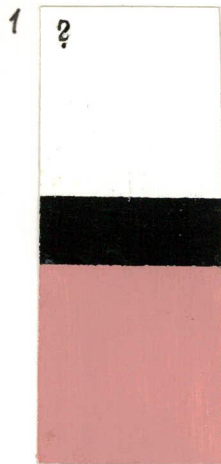

2

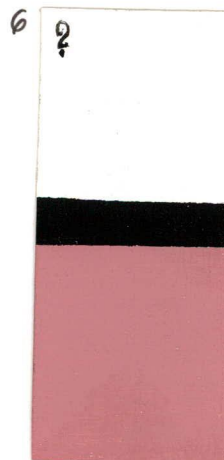
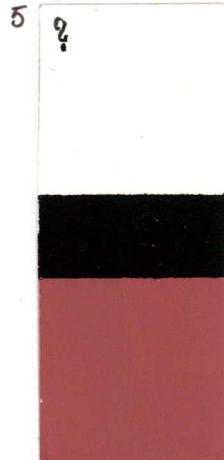
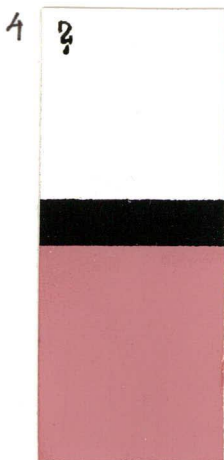

MAHD. RUOTSALAISEN KAUDEN VÄREJÄ
(VRT. LEIPOMO, KERROKSET 19 JA 20)

NÄYTEENOTTO-
PAIKKA NR 8

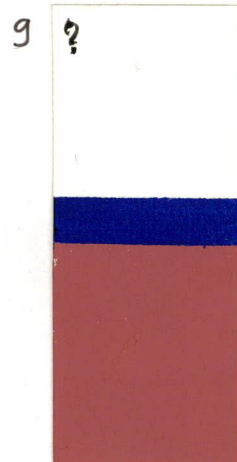
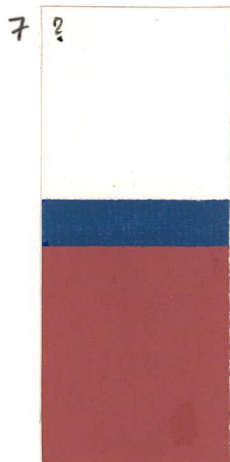

VENÄLAISEN KAUDEN (EMPIRE)
PUNAMULLAAN PIGMENTTITUA ÖLJYMAALIA "RUOTSALAINEN SEDS"

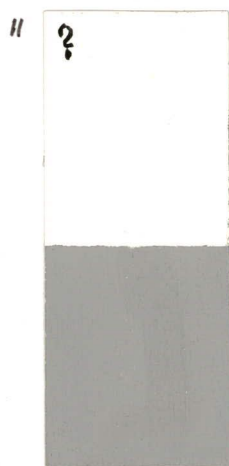

VENÄLÄINEN KAUSI

majoitustilana 1830-l. → (ky)

VENÄLÄINEN KRAUSI

MAHD. SUOMALAISEN KAUDEN
ALKU

1960-LUKU ?

NÄYTEENOTTO-
PAIKKA NR 10

↑ 157 CM

↑ 148 CM

1960-LUKU?

YLÄTASANNE, SYVENNYS

2. kerros, nr 205

Huolimatta siitä, että maalipintaa oli runsaasti näytteenottoa varten, on eri kerrosten (ja varsinkin koristeraitojen kohdalta) selvittäminen ollut erittäin hankalaa. Tiilipinnalla ei ollut paksua rappauskerrosta, joka olisi sitonut maalikerrokset tukevasti seinäpintaan kiinni. Alimmat kalkkimaalikerrokset olivat hajonneet kiinteiden öljymaalikerrosten alla.

Kohteen värimalleissa on runsaasti kysymysmerkkejä, ko. väriä/koristeraidan korkeutta ei ole pystytty varmuudella määrittelemään.

Ylätasanteella on kuitenkin hyvin pitkälle sama värimaailma kuin leipomossakin (107). Päällimmäisenä vihertävän-harmaat öljymaalikerrokset (leipomon kerrokset 39–41) ja niiden alla "Ruotsalaisella seoksella" maalatut punamulta-öljymaalikerrokset (leipomon 28–38). Samoin löytyy harmaat rustiikkakerrokset (leipomon 22–23), joissa harmaalle kalkkimaalipohjalle on pirstoteltu punaisia ja valkoisia roiskeita.

Maalikerros nr/kuvaus

1. ruskehtava kalkkimaalikerros, maalattu suoraan tiilipinnalle
2. ruskehtava kalkkimaalikerros
- 3–7. valkeita kalkkimaalikerroksia
8. vaaleankeltainen kalkkimaalikerros, jossa kimröökkin-siniharmaita roiskeita, maalikerros ulottuu näytteenottopaikalla aina n. 136,5 cm:n korkeudelle
9. yläosa: valkea kalkkimaalikerros
alaosa: valkea kalkkimaalikerros
→ välissä n. 1,3 cm:n levyinen tummanpunainen raita, jonka alareunan korkeus n. 72,5 cm lattiasta
10. yläosa: mahdollisesti valkea kalkkimaalikerros
alaosa: musta kalkkimaalikerros
→ välissä n. 1,3 cm:n levyinen tummanpunainen raita, jonka alareunan korkeus n. 72,5 cm lattiapinnasta
- 11–13 seinän alaosasta löytyi rippeitä vaaleanharmaista kalkkimaalikerroksista, jotka ulottuivat n. 72 cm:n korkeudelle lattiasta
14. seinän alaosassa mahdollisesti punamullalla hyvin vaaleanpunaiseksi pigmentoitua kalkkimaalia, joka ulottuu n. 75 cm:n korkeudelle
15. yläosa: keltainen kalkkimaalikerros
alaosa: vaaleanpunainen kalkkimaali, jossa tummansinisiä roiskeita (ei säilynyt näytteeseen)
→ välissä n. 6 mm:n levyinen tummanpunainen raita, jonka alareunan korkeus n. 75,8 cm:n korkeudella lattiasta
16. yläosa: valkea kalkkimaalikerros, jossa tummanpunaisia roiskeita
alaosa: vaaleanharmaa kalkkimaali, jossa tummanpunaisia ja valkeita roiskeita
→ välissä n. 9 mm:n levyinen tummanpunainen raita, jonka alareunan korkeus n. 90 cm lattiasta
17. yläosa: mahdollisesti kuten kerroksen 16 yläosa
alaosa: vaaleanharmaa kalkkimaalikerros, jossa tummanpunaisia roiskeita
→ välissä 1,2 cm:n levyinen tummanpunainen raita, jonka alareunan korkeus n. 93 cm lattiasta
18. yläosa: mahdollisesti kuten kerroksen 16 yläosa
alaosa: vaaleanharmaa kalkkimaalikerros, jossa tummanpunaisia roiskeita
→ välissä n. 1,2 cm:n levyinen tummanpunainen raita, jonka alareunan korkeus n. 93 cm lattiasta

PORRASKUILU

ylätasanteelle 205:een johtava porraskuilu

Merkillepantavaa on porraskuilun seinän yläosan voimakkaankeltainen ja -sininen sekä beige-sävyinen kalkkimaalikerros. Nämä värit ulottuvat aivan seinän yläosaan saakka.

(ks. näytelaatikko, näytteet yläosan väreistä)

Seinän alaosan kerroksista:

Päällimmäisen maalikerroksen (vastaa leipomon nr 41:tä) koristeraidan alareunan korkeus n. 140,8 cm:n korkeudella (laskettuna 4:nneksi ylimmältä portaalta, 5 cm:n päässä portaan uloimmasta reunasta).
(ks. näytelaatikko, näytteet alaosan maalikerroksista)

31. yläosa: kuten 29:n yläosan kalkkimaalikerros?
alaosa: punamullalla pigmentoitu öljymaali (hyvin tumma)
→ välissä n. 9 mm:n levyinen ultramariininsininen raita, jonka alareuna n. 127,6 cm:n korkeudella lattiasta
32. yläosa: vaaleansininen kalkkimaalikerros
alaosa: punamullalla pigmentoitu öljymaali (kuten kerroksen 30 alaosa?)
→ välissä n. 7 mm:n levyinen tummansininen raita, jonka alareunan korkeus n. 127,4 cm lattiasta
33. yläosa: vaaleansininen kalkkimaali (kuten kerroksen 32 yläosa)
alaosa: punamullalla pigmentoitu öljymaalikerros (kuten kerroksen 30 alaosa)
→ välissä n. 1,3 cm:n levyinen tummansininen raita, jonka alareunan korkeus n. 127,3 cm lattiasta
34. yläosa: kuten kerroksen 32 yläosan kalkkimaalikerros
alaosa: tummanpunainen öljymaalikerros
→ välissä n. 1,2 cm:n levyinen tummansininen raita, jonka alareunan korkeus n. 127 cm lattiasta
35. yläosa: kuten kerroksen 32 yläosan kalkkimaalikerros
alaosa: tummanpunainen öljymaalikerros
→ n. 9 mm:n levyinen tummansininen raita, jonka alareuna n. 127 cm:n korkeudella lattiasta
36. yläosa: kuten kerroksen 32 yläosan kalkkimaalikerros
alaosa: sininen öljymaalikerros (teollista tuotantoa?)
→ välissä n. 1 cm:n levyinen ultramariininsininen raita, jonka alareunan korkeus n. 127 cm:n korkeudella lattiasta
37. yläosa: kuten kerroksen 32 yläosan kalkkimaalikerros
alaosa: vaalean sinivihreä öljymaalikerros (teollista tuotantoa?)
→ välissä n. 1 cm:n levyinen ultramariininsininen raita, jonka alareuna n. 127 cm:n korkeudella lattiasta
38. yläosa: vaaleansininen kalkkimaalikerros
alaosa: "army green" –sävyinen öljymaalikerros (kuten leipomon näytteenottopaikasta nr 5)
→ välissä n. 1,2 cm:n levyinen mahd. alunperin musta tai tummanruskea raita, jonka alareunan korkeus 127 lattiasta (max 128,5 cm mittauspaikasta riippuen)

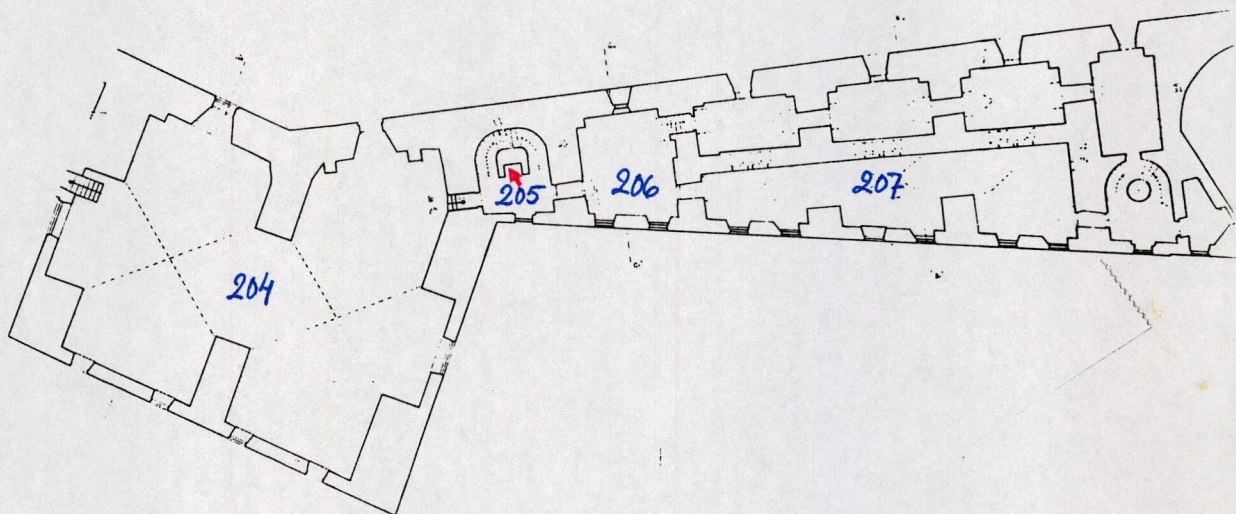
*** Näytelaatikossa maali- ja laastinäytteet upotettuna kipsiin.
Samoin näytelaatikossa runsaasti irrallisia, ylimääräisiä näytteitä silkipaperiin käärittynä.

kerrokset 28–34:

Värimalleihin käytetty Uulatuotteen caput mortumia sekä punamultaa.

TENALJI VON FERSEN

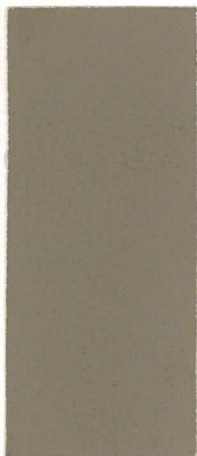
ylätasanne (syvennys), 205
2. kerrokseen johtava porraskuilu

näytteenottokohdat

19. yläosa: valkea kalkkimaalikerros
alaosa: vaaleankeltaokra kalkkimaalikerros
→ ultramariininsininen, n. 9 mm:n levyinen raita, jonka alareunan korkeus n. 104,8 cm lattiasta
20. yläosa: ??
alaosa: okranvärinen kalkkimaalikerros, jossa suurehkoja tummanpunaisia roiskeita, ulottuen aina 128,5 cm:n korkeudelle
21. yläosa: ??
alaosa: tummanharmaa kalkkimaalikerros
raita: ??
22. yläosa: ??
alaosa: tummanharmaa kalkkimaalikerros
raita: ??
23. yläosa: ??
alaosa: tummanharmaa kalkkimaalikerros, jossa tummanpunaisia ja valkeita roiskeita
raita: ??
24. yläosa: ??
alaosa: pinnaltaan ruskeaksi värjäytynyt vaaleankeltaokra öljymaalikerros, jossa tummanpunaisia ja -sinisiä roiskeita
raita: ??
25. yläosa: vaaleansininen kalkkimaalikerros
alaosa: musta kalkkimaalikerros
→ välissä n. 7 mm:n levyinen ultramariininsininen raita, jonka alareunan korkeus noin 127 (max 128,5 cm mittauspaiasta riippuen) lattiasta
26. yläosa: mahdollisesti kuten kerroksen 25 yläosa
alaosa: musta kalkkimaalikerros
→ kuten kerroksen 25 raita? (ei säilynyt)
* värimalleihin sekoitettu Uulatuotteen caput mortumia sekä punamultaa.
27. yläosa: vaaleansininen kalkkimaalikerros
alaosa: mahdollisesti punamullalla hyvin vaaleanpunaiseksi pigmentoitu kalkkimaalikerros
→ välissä n. 9 mm:n levyinen musta raita, jonka alareunan korkeus n. 127,3 cm lattiasta
28. yläosa: vaaleansininen kalkkimaalikerros
alaosa: tummanpunainen (punamultaa) öljymaalikerros
→ välissä n. 1,3 cm:n levyinen musta raita, jonka alareunan korkeus n. 128 cm lattiasta
29. yläosa: hyvin vaaleansininen kalkkimaalikerros
alaosa: vaaleanpunainen öljymaalikerros
→ välissä n. 9 mm:n levyinen ultramariininsininen/tai musta raita, jonka alareuna n. 129 cm:n korkeudella lattiasta
30. yläosa: vaaleansininen kalkkimaali (kuten 29:n yläosa)
alaosa: punamullalla pigmentoitu öljymaalikerros
raita: ??

1

2

3-7
VALKEITA
KALKKINAPU-
KERROKSIA

RUOTBALAINEN KAUSI (KUSTAVILATSIKKAUS)

8

9

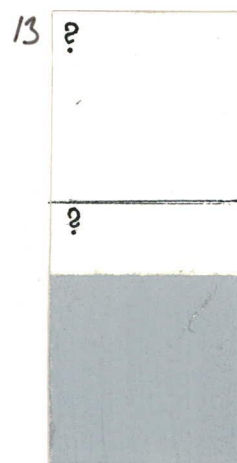
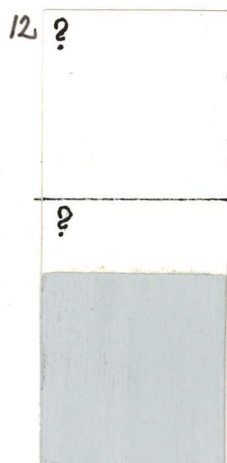
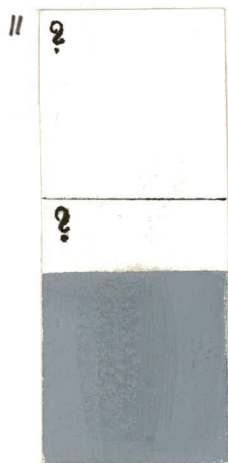

10

RUOTBALAINEN KAUSI?

KUSTAVILATSELLE
KAUDELLA TYY-
PILLINEN MUSTA
SEINÄN ALAOSA?

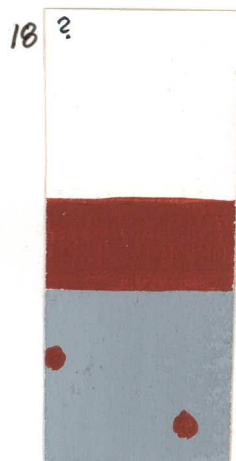
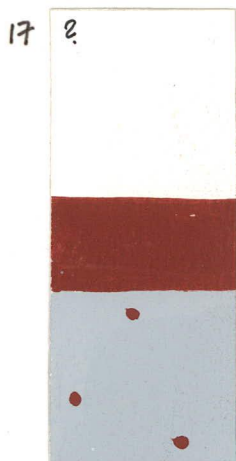

RUOTBALAINEN KAUSI ?

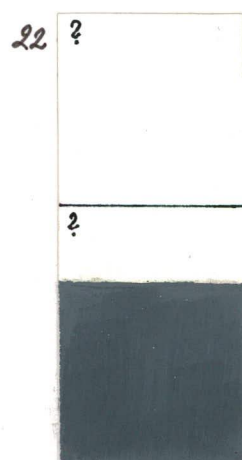
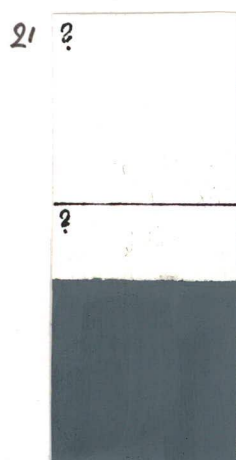

RUOTBALAINEN KAUSI ?

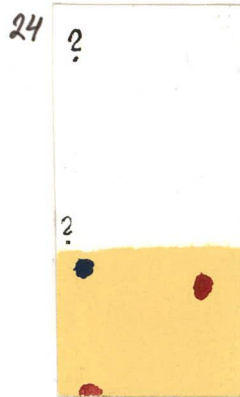
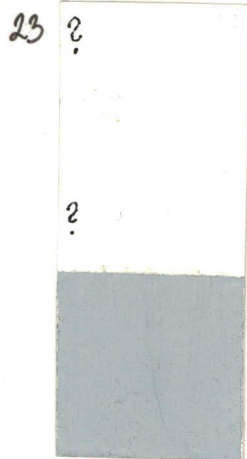
KUSTAVILAISELLE
KAUDELLE
TUUPILLINEN
HELMENHARMAA
VÄRISÄVY JOSSA
GRANITIDINTIA ?

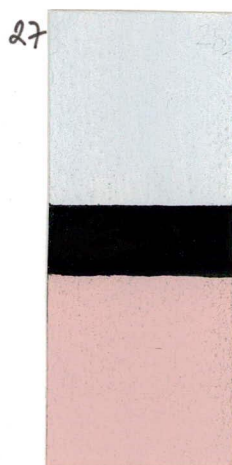
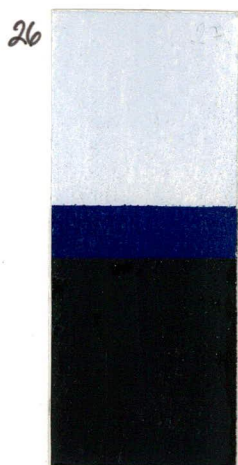
RUOTSALAINEN KAUSI?

VENÄLÄISEN KAUDEN (EMPIRE)
ALKU?

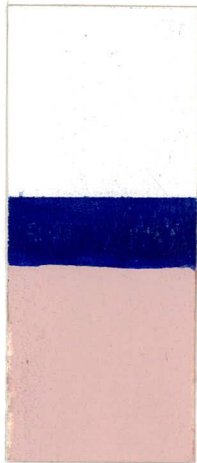
VENÄLÄINEN KAUSI ?

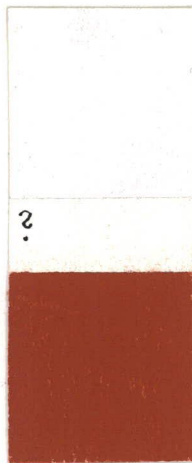
VENÄLÄINEN KAUSI ?

PUNAMULLALLA
PIGMENTOITUJA
ÖLJYMAALIKERROKSIÄ →
NS. "RUOTSALAINEN
SEDS"

29

30

31

VENÄLÄINEN KAUSI

32

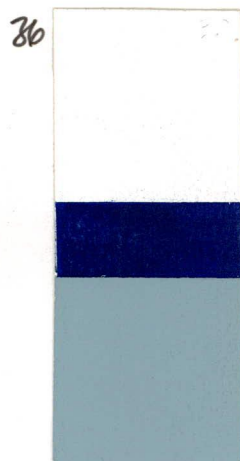
33

34

VENÄLÄINEN KAUSI

2
SUOMALAINEN KAUSI →

N. V. 1912?
(VRTAA
LEIPOMO,
KERROS 41)

LEIPOMON YLÄKERTA

2. kerros, nr 207

1773–1775 rakennettu varastoiksi (magaziner)

1964– Valmet Oy:n Sähköpajana
Muinaistieteellisen toimikunnan hallussa

NÄYTTEENOTTOKOHTA 1

Maalinäytteet (7 kpl)

Värimaailman kuten 1. kerroksessa sijaitsevassa leipomossakin (nr 107), värimalleja ei ole tehty uudelleen paperille, näytelaatikossa maalinäytteet kipsiin upotettuina.

Päällimmäisten öljymaalikerrosten (sini/vihreät ja punaiset kerrokset) koristeraidat pudonneet, joten päällimmäisen raidan korkeutta lattiapinnasta mahdotonta määritellä. Sinisen raidan alareuna (leipomon värimalli nr 25) n.129 cm:n korkeudella nykyisestä lattiapinnasta.

Rappausnäytteet (2 kpl)

– em. kohteesta otettu rappausnäyte (tiilien raosta)

Muinaismuistoyhdistyksen vandalismin jäljiltä ei maalikerroksia ole muualla juurikaan säilynyt. Tiilien pinnalla siellä täällä näkyvissä kalkkisivelykerroksia, joiden päällä ollut rappaus rapsittu pois.

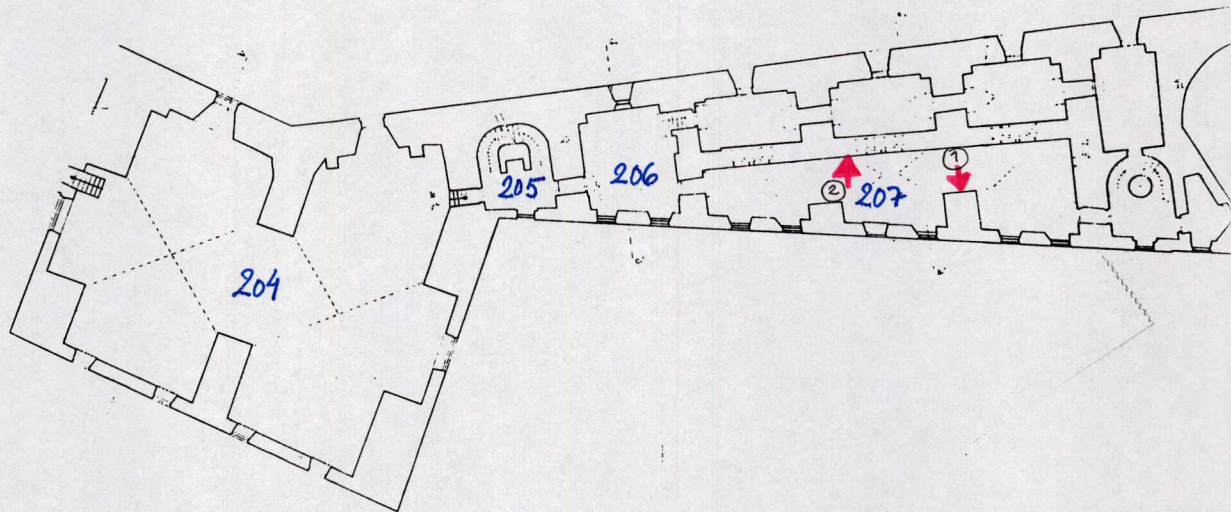
NÄYTTEENOTTOKOHTA 2

Maalinäyte

Keskimmäisten uunien vasemmalla puolella suoraan tiilille siveltyä sinistä maalia (vastaavanlaista värisävyä ei ole löytynyt mistään muusta von Fersenissä analysoidusta kohteesta).

TENALJI VON FERSEN

leipomon yläkerta, 207

näytteenottokohdat 1-2

YLÄTASANNE, PORRASHUONE

2. kerros, nr 208

Maalikerrokset ovat päällisinpuolin hyvin säilyneet aina alatasanteelle saakka. Kuitenkin maalikerrosten analysointi hyvin hankalaa, koska värikerrokset hajoavat käsiin. Mahdollisesti tulipalo on haurastuttanut värejä ja paksun sitovan laastikerroksen puuttuminen aiheuttaa, ettei kunnon "näytepaakkuja" tai edes näytettä yhdestä maalikerroksesta onnistu kohtuudella irrottamaan.

NÄYTTEENOTTOPAIKKA NR 1

Näyte otettu rappukuilun keskuspilarista, alimmista säilyneistä maalikerroksista (likaantuneita okran sävyjä)

NÄYTTEENOTTOPAIKKA NR 2

1. vuoden 1964 tulipalon jälkiä päällimmäisissä maalikerroksissa
* päällimmäisessä maalikerroksessa olevan sinisen raidan (leveys 1,2 cm) alareuna ylätasanteella 116 cm:n korkeudella lattiasta.

NÄYTTEENOTTOPAIKKA NR 3

1. näytteet päällimmäisistä vihertävistä öljymaalikerroksista (vrt. 205, kerrokset 36–38) sekä punaisista "Ruotsalaisella seoksella" maalatuista kerroksista (vrt. 205, maalikerrokset 30, 32 ja 33)
2. seinän yläosan kalkkimaalikerroksia n. 120 cm:n korkeudelta

** näytteet upotettuna kipsiin

lisäksi ko. kohteesta otettu esiin seuraavat yksittäiset maalikerrokset:

vrt. ylätasanteen 205:n kerrokseen 16
yläosa: hyvin likainen valkoinen kalkkimaalikerros
alaosa: keskiharmaa kalkkimaalikerros
→ välissä n. 1,2 cm:n levyinen tummanpunainen raita, jonka alareuna n. 141,5 cm:n korkeudella porrasaskelmasta (kyseessä 14. askelma alhaalta lukien)

edellisen alla:

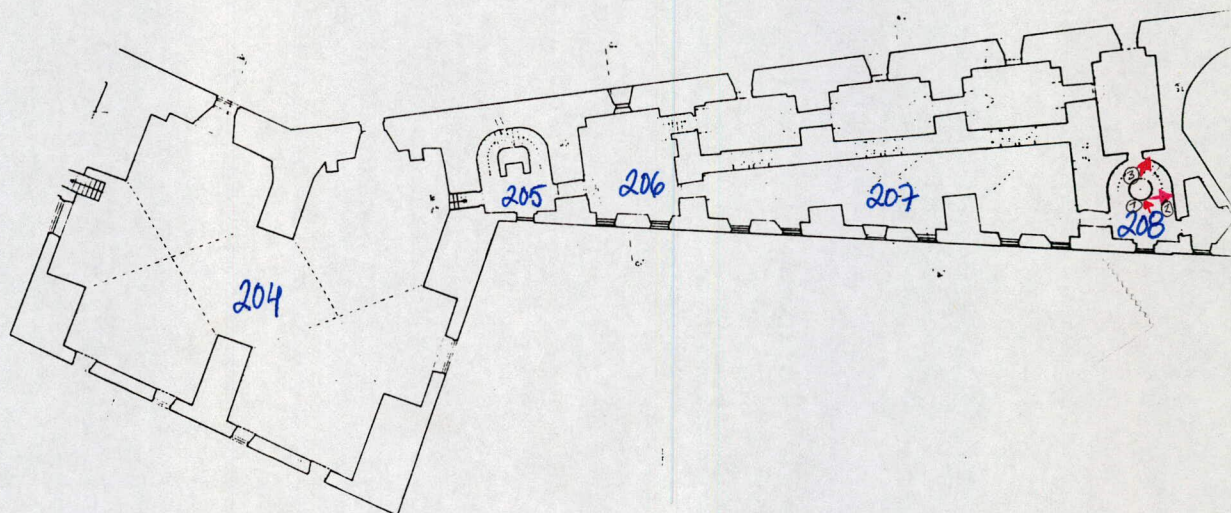
yläosa: ilmeisestikin valkoinen
alaosa: edellistä tummempi harmaa, lähes musta
→ välissä n. 1,2 cm:n levyinen tummanpunainen raita, joka 126,3 cm:n korkeudella porrasaskelmasta (tässä 15. porrasaskelma alhaalta lukien, aivan sen uloin reuna)

joiden alla:

alaosa: vaaleanharmaa
yläosa: valkea
→ n. 9 mm:n levyinen tummanpunainen raita, jonka alareuna n. 125,3 cm:n korkeudella 15. portaan uloimmasta reunasta

TENALJI VON FERSEN

Ylätasanne, 2. kerros, 208

näytteenottokohdat 1-3

YLÄTASANNE, PÄÄTY

2. kerros, nr 209

1773–1775 valmistunut tila

1964 Valmet Oy:n sähkömiesten pukeutumistilana, josta v. 1964 alkanut tulipalo

KOHDE 1

Kerrokset 1–7 tiilien rakosista löytyneitä kalkkimaalikerroksia, joita löytyy kiinnimuuratun oviaukon molemmilta puolilta sekä holvikatosta (ei siis kiinnimuuratusta oviaukosta).

1. valkea kalkkimaalikerros
2. vaaleanpunainen kalkkimaalikerros
3. valkea kalkkimaalikerros
4. valkea kalkkimaalikerros
5. valkea kalkkimaalikerros
6. vaaleansininen kalkkimaalikerros
7. vaaleansininen kalkkimaalikerros

** katso värilaatikosta oikeat värisävyt

KOHDE 2

Kiinnimuuratun oviaukon yläosan rappauksessa vaaleaa (vaaleansinistä?) kalkkimaalia.

KOHDE 3

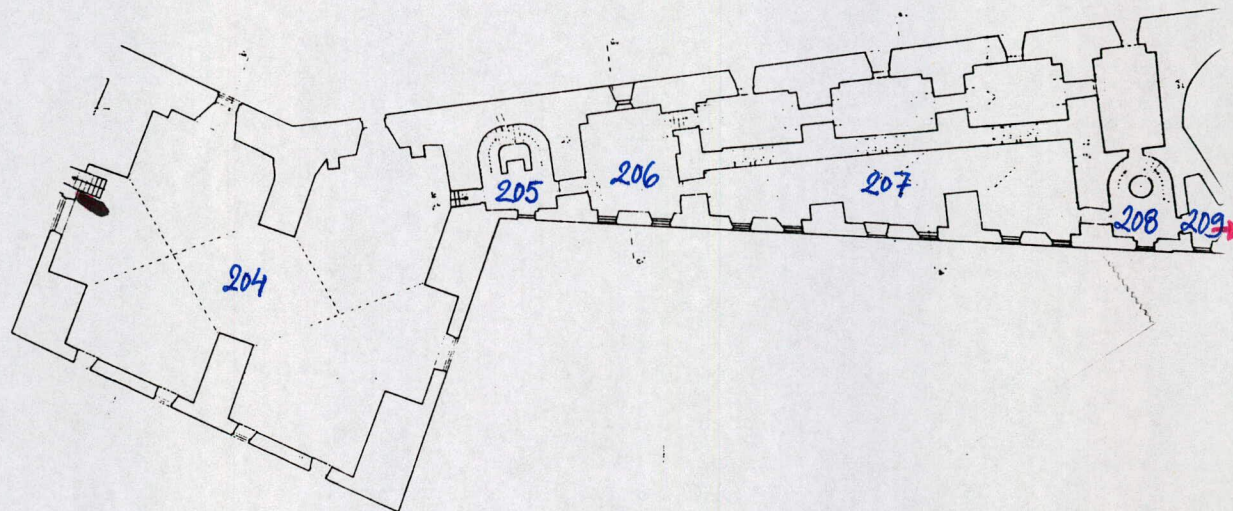
Edellisen kohteen rappausta.

KOHDE 4

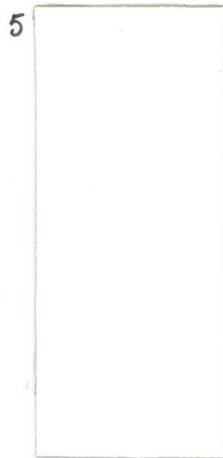
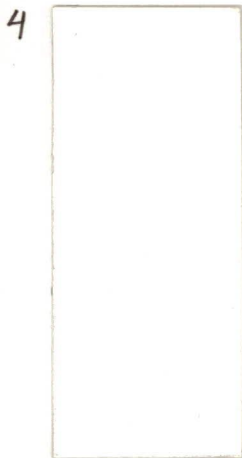
Laastinäyte oviaukon oikealta puolelta (tiilien raosta).

TENALJI VON FERSEN

ylätasanne, pääty
2. kerros, 209

näytteenottokohta

ULLAKKO

nr:n 204 yläpuolella

⁸⁸ 1796-1802	entisen ampumatasanteen tilalle rakennettiin 3. vesikaton alla oleva ullakkokerros, varastokerros
1830-luvulta	majoitustilana
1855	ullakkokerros tuhoutui Krimin sodassa yläkerta purettiin (akti 17044)

Ilmeisestikin koko telakanpuoleisella seinämällä ollut samat värikerrokset, nyt ne vain ovat pahoin likaantuneet pinnalta.

KOhteet 1-3

1. yläosa: rappauspinta
alaosa: vaalea okra kalkkimaali
(alaosa ulottuu n. 2 m:n korkeudelle nykyisestä "lattiasta")
2. yläosa: rappauspinta
alaosa: okranvärinen (hieman oranssiin vivahtava) kalkkimaalikerros
3. yläosa: rappauspinta
alaosa: (tumentunut) beige-sävyinen kalkkimaalikerros
4. yläosa: rappauspinta
alaosa: okranvärinen? kalkkimaalikerros (erittäin voimakkaasti likaantunut)

KOHDE 4

- kalkkisivelykerroksia

KOHDE 5

1. kalkkisively
2. musta kalkkimaalikerros (palanut? samaa väriä kuin ylätasanteella nr 205:ssä, värikerros nr 25 alaosa?)
3. valkea kalkkimaalikerros
4. musta kalkkimaalikerros (palanut? samaa väriä kuin ylätasanteella nr 205:ssä, värikerros nr 25 alaosa?)
5. epämääräisen värinen, likaantunut kalkkimaalikerros, värisävyä mahdoton määritellä

KOHDE 6

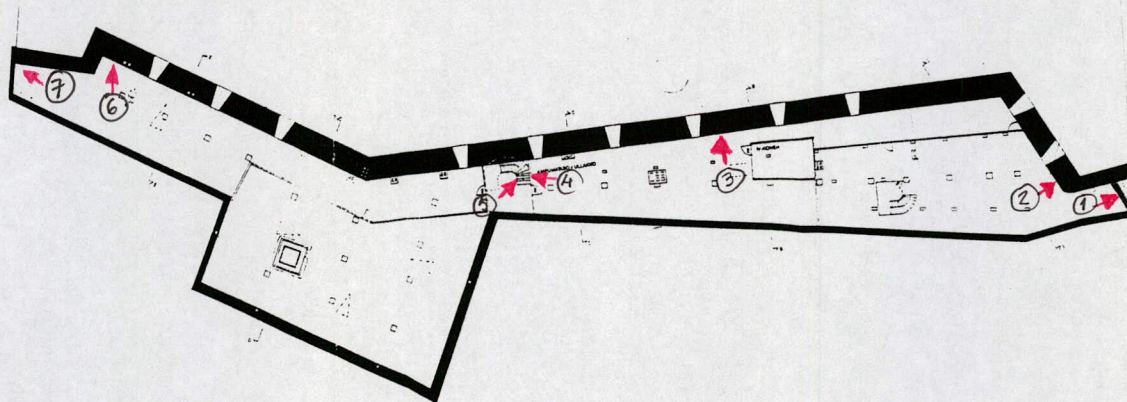
- valkeita kalkkisivelyjä (erittäin tummuneita pinnasta)

KOHDE 7

- kuten kohteen 1, 2 ja 3 värit ?
- värisävy mahdollisesti muuttunut pinnalta punertavaksi

TENALJI VON FERSEN

ullakko (

näytteenottokohdat 1-7

3. KRS ULLAKKO
H. 204 YLÄPUOLELLA

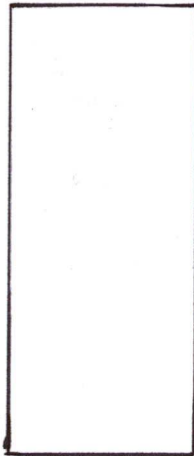
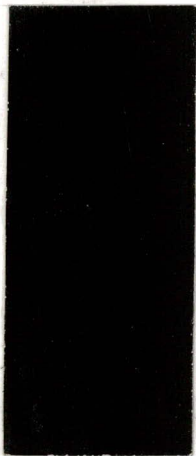

MAHD. 1830 (TAI AIEMMIN) -LUVUN
MAALIKERROKSIA, JOLLOIN ULLAKKO
TOIMI MAJOTUSTILANA

TENALJI VON FERSEN

KOHDE 5

TENALJI von FERSEN
IKKUNOIDEN VÄRITUTKIMUS
1996

Ikkunoiden väritutkimus tehtiin 8 kohdasta rakennuksen eri osissa. Kohdat on merkitty pohjapiirrokseen. Värejä tutkittiin karmeista, sisä- ja ulkopokista mahdollisuuksien mukaan. Monissa ikkunoissa ei ollut enää sisäpokia jäljellä ja osasta ulkopokista olivat maalikerrokset kokonaan tuhoutuneet. Selvityksessä on mainittu mistä kohtaa ikkunaa värinäytteet on otettu. Apuna on käytetty INDEX NCS-värikartastoa. Värit on merkitty kartaston mukaan ja niistä on tehty värimallit.

Marjukka Dahl
rakennuskonservaattori

KOHTA 1, huone 106

KARMI JA ULKOPOKA

1. päällimmäinen kerros 3030-Y30R

2. kerros 2060-Y30R

(3. Maalia jäljellä oksan kohdalla vain hieman. Päällimmäinen kerros.) 1030-Y20R

KOHTA 2, huone 106

SISÄPOKA

1. päällimmäinen kerros 0010-R80B
1005-R80B

2. kerros 3020-Y20R

3. kerros 2060-Y30R

KOHTA 3, huone 110

KARMI

1. päällimmäinen kerros 2000

2. kerros 1502-G

SISÄPOKA JA ULKOPOKA

1. päällimmäinen kerros 0502-Y

2. kerros 1502-G

3. kerros, vain sisäpokassa 1010-G70Y

KOHTA 4, huone 207

KARMI

1. päällimmäinen kerros 1020-Y20R

2. kerros 1005-G80Y
1002-G

3. kerros 3060-Y20R

KOHTA 5, huone 204, telakan puoli

SISÄKARMI

1. päällimmäinen kerros 7502-B

2. kerros 4010-Y50R

ULKOKARMI

1. päällimmäinen kerros 7502-B

2. kerros 3060-Y20R

KOHTA 6, HUONE 204, pihan puoli

KARMI JA ULKOPOKA

1. päällimmäinen kerros 1005-R80B

2. kerros 2502-G
2000

KOHTA 7, huone 206

KARMIT, huonot näytteet
Pokissa uusi pintakäsittely, tumma laseeraus.

1. päällimmäinen kerros 7502-G

2. kerros 5010-Y50R ?

KOHTA 8, huone 215

ULKOPOKA

1. päällimmäinen kerros 7020-Y30R
ootraus, yleisväri

2. kerros 2040-Y20R

SISÄKARMI

1. päällimmäinen kerros 6020-Y30R
ootraus, yleisväri

2. kerros 4040-Y30R

3. kerros 1502-B

4. kerros 5020-Y30R

